

Developments of the Interim Order of the International Court of Justice: From Precaution to Protection, The case of the Gambia v. Myanmar 2020

Farhad Karimi¹, Saber Niavarani^{2}*

1. PhD Student, Department of Public International Law, Faculty of Law, Theology and Political Science, Science and Research Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.

Email: k_karimi1382@yahoo.com

2. Assistant Professor, Department of Public International Law, Faculty of Law, Theology and Political Science, Science and Research Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran (Supervisor in charge)

*. **Corresponding Author:** Email: sabberniavarani@gmail.com

ABSTRACT

The International Court of Justice (ICJ), the institution for resolving disputes between states, issues an interim injunction in accordance with its mandate in specific circumstances at the request of each party. It owes its mandate, in accordance with the Charter of the United Nations, to the application of international law and the attainment of the purposes of the Charter, where necessary. The issuance of orders and the determination of interim measures are based on the criteria of urgency, necessity, irreparable damage and insane competence. The main question of the present case is how the Court of Justice issued its interim injunction in the case of the application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (Gambia v. Myanmar) on 23 January 2020 and what changes in the type of obligations arising from the interim injunctions

S.D.I.L.
The SD Institute of Law
Research & Study

Publisher:
Shahr-e- Danesh
Research And Study
Institute of Law

Article Type:
Original Research

DOI:
10.48300/JLR.2021.306328.1855

Received:
4 October 2021

Accepted:
18 December 2021

Published:
1 March 2023

Copyright & Creative Commons:

© The Author(s). 2021 Open Access. This article is licensed under a Creative Commons Attribution Non-Commercial License 4.0, which permits use, distribution and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited. To view a copy of this licence, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>.

Created on human rights? By expanding its jurisdiction, the Court has paid more attention to human rights issues and has contributed to the human-centered development of international law. Examining the interim order of the Court in this case, it can be seen that the approach of the Court in issuing an interim order in the field of human rights has changed from a precautionary aspect to a protective aspect.

Keywords: Order, International Court of Justice, prima facie Jurisdiction, Human Rights, Genocide, Myanmar

Excerpted from the Ph.D. thesis entitled "The role of the interim order of the International Court of Justice in guaranteeing and promoting human rights with an emphasis on the case of Iran's complaint against the United States (return of sanctions)", Azad University, Tehran Research Sciences Branch, Faculty of Law, Theology and Political Sciences

Funding: The author(s) received no financial support (funding, grants, and sponsorship) for the research, authorship, and/or publication of this article.

Author contributions:

Farhad Karimi: Formal analysis, Investigation, Resources, Writing - Original Draft, Writing - Review & Editing, Project administration.

Saber Niavarani: Data Curation, Writing - Review & Editing, Supervision.

Competing interests: The authors declare that they have no competing interests.

Citation:

Karimi, Farhad & Saber Niavarani. "Developments of the Interim Order of the International Court of Justice: From Precaution to Protection, The case of the Gambia v. Myanmar 2020" *Journal of Legal Research* 21, no. 52 (March 1, 2023): 189-223.

E x t e n d e d A b s t r a c t

The International Court of Justice, the institution for resolving disputes between states, shall, in accordance with its mandate, issue an interim injunction in special circumstances at the request of either party in accordance with Article 41 of the Statute of the Court. The jurisdiction to decide whether to accept a dispute under Article 41 is quite different from the general rules on jurisdiction under Article 36 of the Statute. In all cases, the Court has placed the interim injunction prior to all matters of jurisdiction.

In general, the Court's practice shows that it can only issue an interim injunction when, in addition to the risk of irreparable damage and the element of necessity, it has concise jurisdiction. This approach seems to be based on an assumption in favor of the Court's jurisdiction, which could lead to the extension of the Court's jurisdiction. If the court concludes that the damage will be compensable, it will not issue an order. In the case of the Convention on the Prohibition of the Punishment of Genocide (*Gambia v. Myanmar*), Myanmar, while denying the Court's jurisdiction to hear the case, essentially denied the existence of the case and believed that even if forced migration took place, the Court still had no jurisdiction because This is not within the scope of the Convention

Myanmar argues over the September 2019 Human Rights Council resolution that it refers to "the need for urgent criminal investigations into crimes against humanity and war crimes." Regarding the Court's general jurisdiction, Myanmar argues that the Gambia has appeared before the Court on behalf of an international organization (the Organization of the Islamic Conference) and that there is no record of a government filing a lawsuit on behalf of an international organization. This circumvention of the provisions of Article 34 of the Statute of the Court can lead to problems and disorders in the field of international law.

In the case of the right to reservation on the 1950 Genocide Convention, the Court explicitly stated that the principles set out in the Genocide Convention, which are recognized by civilized nations, are binding on states even without contractual obligations. In such a convention, states have no personal interest. Rather, they have common interests, that is, the realization of the lofty goals of the Convention. . The Court has recognized the "universal nature of the condemnation of genocide and the cooperation required" for the liberation of mankind from such a vicious plague.

In developing its jurisprudence in issuing interim injunctions, in order to develop its case-law, it considers two prerequisites for issuing an interim injunction, preventing the escalation of disputes and preventing human

rights violations. In the *Gambia v. Myanmar* case, the Rohingya group needs immediate protection under the UN Convention against Genocide and the report of international organizations. In this regard, the Court notes that, as in General Assembly Resolution 96 (I) of 11 December 1946, genocide is a denial of the very right to exist of all humanity, murder is a denial of the right to life of individuals, it undermines these acts of human conscience and Contrary to the ethical principles and objectives of the United Nations, the Court points to the danger of violating the Genocide Convention by referring to the reports of the fact-finding mission and General Assembly Resolution 246/74 of 27 December 2019 on the Rohingya Group.

In the new initiative, the Court assumes the task of overseeing the implementation of its interim injunction, citing Article 78 of its Rules of Procedure, stating that it has the authority to make such a request. Therefore, in the executive clauses, it fulfills the Gambia's request in this regard and mentions temporary measures that are binding and have international legal obligations. Myanmar claimed that the Genocide Convention did not provide for a commitment to submit periodic reports to a specific regulatory authority. Even if the matter is enshrined in the Convention, the Court will not be the institution to which such reports are to be made. It is not for the Court to establish human rights watchdogs through interim measures not provided for in the Treaty.

Because the adoption of these measures has become a legal guarantee and has become a preventive feature. The Court therefore took interim measures to support the group. For the first time, the Court cites UN resolutions and reports from human rights organizations and institutions to clarify the subject matter of the complaint. It also oversees the implementation of these interim orders by requiring them to report periodically. The Court of Justice of the Republic of Myanmar undertakes to ensure that no action is taken in violation of this Convention.

Of course, it seems that in order for the Court to play a more effective role in enforcing international law and administering justice, it must guarantee in its interim injunction more than a cessation of international conflicts and abuses. However, the Court has sought to protect human rights through the use of interim injunctions over time to strengthen the preventive dimension of international law for the benefit of human beings. The nature of these measures seems to go beyond precaution, and in addition to guaranteeing rights at risk, they have become essentially patronizing or protective. Basically, the prevention of threats to international human rights can be considered the most important goal of these measures.

تحولات دستور موقت دیوان بین‌المللی دادگستری: از احتیاط تا حمایت، پرونده گامبیا علیه میانمار سال ۲۰۲۰

فرهاد کریمی^۱، صابر نیاورانی^۲*

۱. دانشجوی دکتری حقوق بین‌الملل عمومی، دانشکده حقوق، الهیات و علوم سیاسی، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

Email: k_karimi1382@yahoo.com

۲. استادیار، گروه حقوق بین‌الملل عمومی، دانشکده حقوق، الهیات و علوم سیاسی، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

Email: sabberniavarani@gmail.com: نویسنده مسؤول*

چکیده:

دیوان بین‌المللی دادگستری، نهاد حل‌وفصل اختلافات میان دولت‌ها، در راستای وظیفه خود در شرایطی خاص بنا به درخواست هر طرف اقدام به صدور دستور موقت می‌نماید. دیوان نیز به تبع اهمیت حقوق بشر در نزد افکار عمومی و جامعه جهانی، در راستای ایفای وظیفه خود به تأسی از منشور ملل متحد، در جهت اعمال حقوق بین‌الملل و نیل به اهداف منشور، در موارد ضروری دستوراتی را صادر می‌کند. صدور دستور و تعیین اقدامات موقت بر اساس معیارهای فوریت، ضرورت، خسارت غیرقابل جبران و صلاحیت اجمالی دیوان صورت می‌گیرد. پرسش اصلی مقامه حاضر آن است که دیوان در صدور دستور موقت در قضیه اعمال کنوانسیون منع و مجازات نسل‌زدایی (گامبیا علیه میانمار) در تاریخ ۲۳ ژانویه ۲۰۲۰ با چه نوآوری‌هایی صلاحیت خود را احراز کرده و چه تحولی در نوع تعهدات

کپی‌رایت و مجوز دسترسی آزاد:

کپی‌رایت مقاله در مجله پژوهش‌های حقوقی نزد نویسنده (ها) حفظ می‌شود. کلیه مقالاتی که در مجله پژوهش‌های حقوقی منتشر می‌شوند یا دسترسی آزاد هستند، مقالات تحت شرایط مجوز Creative Commons Attribution-Non-Commercial License 4.0 منتشر می‌شوند که اجازه استفاده، توزیع و تولید مثل در هر رسانه‌ای را می‌دهد، به شرط آنکه به مقاله استناد شود. جهت اطلاعات بیشتر می‌توانید به صفحه سیاست‌های دسترسی آزاد نشریه مراجعه کنید.

پژوهشکده حقوق

نوع مقاله:

پژوهشی

DOI:

10.48300/ILR.2021.306328.1855

تاریخ دریافت:

۱۲ مهر ۱۴۰۰

تاریخ پذیرش:

۲۷ آذر ۱۴۰۰

تاریخ انتشار:

۱۰ اسفند ۱۴۰۱

ناشی از دستورات موقت ناظر بر حقوق بشر ایجاد کرده است؟ دیوان با توسعه صلاحیت خود اهتمام بیشتری به موضوعات حقوق بشری ورزیده و به توسعه انسان‌محور شدن حقوق بین‌الملل کمک کرده است. با بررسی دستور موقت دیوان در این پرونده ملاحظه می‌شود که رویکرد دیوان در صدور دستور موقت در قلمرو حقوق بشر از جنبه احتیاطی به جنبه حمایتی تغییر یافته است.

کلیدواژه‌ها:

دستور موقت، دیوان بین‌المللی دادگستری، صلاحیت اجمالی، حقوق بشر، نسل‌زدایی، میانمار.

برگرفته از رساله دکتری با عنوان « نقش دستور موقت دیوان بین‌المللی دادگستری در تضمین و ارتقای حقوق بشر با تأکید بر پرونده شکایت ایران از آمریکا (بازگشت تحریم‌ها) »، دانشگاه آزاد واحد علوم تحقیقات تهران دانشکده حقوق، الهیات و علوم سیاسی

حامی مالی:

این مقاله هیچ حامی مالی ندارد.

مشارکت نویسندگان:

فرهاد کریمی: تحلیل، تحقیق و بررسی، منابع، نوشتن - پیش‌نویس اصلی، نوشتن - بررسی و ویرایش، مدیریت پروژه.

صابر نیاورانی: نظارت بر داده‌ها، نوشتن - بررسی و ویرایش، نظارت.

تعارض منافع:

بنابر اظهار نویسندگان این مقاله تعارض منافع ندارد.

استناددهی:

کریمی، فرهاد و صابر نیاورانی «تحولات دستور موقت دیوان بین‌المللی دادگستری: از احتیاط تا حمایت، پرونده گامبیا علیه میانمار سال ۲۰۲۰». مجله پژوهش‌های حقوقی، ۲۱، ش. ۵۲ (۱۰ اسفند ۱۴۰۱): ۱۸۹-۲۲۳.

مقدمه

دیوان بین‌المللی دادگستری، نهاد حل و فصل اختلافات میان دولت‌ها، در راستای وظیفه خود در شرایطی خاص بنا به درخواست هر طرف اقدام به صدور دستور موقت می‌نماید. هدف از صدور دستور موقت انجام اقداماتی است که باید برای حفظ حقوق طرفین به عمل آید. برای این امر ابتدا باید صلاحیت اجمالی^۱ خود را احراز نماید.

این اختیارات در ماده ۴۱ اساسنامه دیوان مقرر می‌دارد: دیوان بین‌المللی دادگستری اختیار دارد تا در صورتی که اوضاع و احوال ایجاب کند تعیین نماید که چه اقداماتی برای حفظ حقوق طرفین موقتاً باید به عمل آید. این اقدامات تا صدور حکم قطعی باید فوراً به طرفین اختلاف و به شورای امنیت ابلاغ گردد. اقدامات تأمینی را می‌توان به درخواست هر یک از طرف‌های اختلاف به عمل آورد. اهمیت دستور موقت از آن جهت است که یکی از طرفین دعوا قصد ارتکاب عملی را داشته باشد که برای طرف دیگر اختلاف، حیاتی بوده و آسیب جبران‌ناپذیری را داشته باشد. دیوان با صدور دستور موقت مانع از انجام آن عمل خواهد شد.

۱ - صلاحیت دیوان در صدور دستور موقت

دستور موقت^۲ وسیله‌ای در جهت نیل به هدف «تأمین موقت» است که در دیوان بین‌المللی دادگستری در قالب یک دستور^۳ صادر می‌شوند؛ به عبارت دیگر، دیوان به منظور رسیدن به هدفی که نهاد تأمین موقت در پی آن است، اقدام به صدور دستورهایی می‌نماید. طی این دستورها، قرارهایی^۴ مشخص می‌شوند که طرفین دعوی باید از آنها پیروی کنند تا هدف تأمین موقت برآورده گردد.

دیوان بین‌المللی دادگستری دارای قدرت صلاحیددی برای صدور دستور موقت است که از عبارت مندرج در ماده ۴۱ اساسنامه «اگر اوضاع و احوال مستلزم آن باشد» منتج شده است، در واقع دیوان برای اجرای صحیح عدالت و ممانعت از تضییع حقوق طرفین در شرایطی اقدام به صدور دستور موقت می‌نماید.

1. Prima facie

2. Interim/provisional measures

3. United States Diplomatic and Consular Staff in Tehran, I.C.J rep, 1980. p. 17.

4. Measures

جنبه مهم صدور دستور موقت زمانی است که هنوز صلاحیت دیوان احراز نشده یا زمانی که به چالش کشیده شود. موضوع صلاحیت همواره با مسأله قابلیت استماع دادخواست مرتبط است، این مسأله در قضایایی که توسط یک طرف نزد دیوان مطرح می‌شوند، ولی طرف مقابل تمایلی به پاسخ‌گویی ندارد رخ می‌دهد؛ لیکن در قضایایی که به صورت مشترک و توافقی در دیوان مطرح می‌شود ظهوری ندارد.

صلاحیتی که در اینجا مورد رسیدگی قرار می‌گیرد، صلاحیت تصمیم‌گیری درباره پذیرش دعوا است که از قدرت دیوان برای صدور دستور موقت از مفاد ماده ۴۱ ناشی شده است و کاملاً متفاوت از قواعد کلی درباره صلاحیت ذیل ماده ۳۶ اساسنامه است. دستور موقت یک رسیدگی طاری است و تنها زمانی می‌تواند اعمال شود که پیش شرط‌ها برای رسیدگی به دعوای اصلی وجود داشته باشد. باین حال اعتراض به صلاحیت زمان‌بر است به طوری که یک تعادل باید بین فوریت حفظ حقوق اصلی و شرط رضایت طرفین به صلاحیت دیوان برقرار شود. اگرچه از لحاظ نظری برای دیوان امکان رد درخواست صدور دستور موقت به دلیل اوضاع و احوال هر قضیه وجود دارد اما دیوان بدون در نظر گرفتن همه مسائل مربوط به صلاحیت و موضوعات ماهوی چنین کاری نمی‌کند.^۵

دیوان در تمامی پرونده‌ها، دستور موقت را مقدم بر همه مسائل صلاحیت در نظر گرفته است.^۶ این رویکرد ممکن است مؤید بیان قاضی موسلر^۷ در قضیه دریای اژه باشد؛ «شرط صلاحیت یک شرط ضروری برای صدور دستور موقت با توجه به مفهوم ماده ۴۱ نیست، اما یک پیش شرط برای بررسی وجود مبانی دستور موقت است.»^۸

اختیار ضمنی برای صدور دستور موقت مبین صلاحیت تبعی (طاری) دیوان است. از آنجا که دستور موقت ابزاری برای اداره پرونده است، رضایت دولت برای رسیدگی بر آن حمل می‌شود و فرض رضایت به اتخاذ هر اقدام تبعی برای تضمین کارآمدی دادگستری اعمال می‌شود.^۹

عبارت رسیدگی‌های طاری به شکل تلویحی به این اشاره دارد که دیوان به شرط داشتن صلاحیت اجمالی، می‌تواند هر تصمیم ضروری در مورد نحوه رسیدگی یا رفتار طرفین دعوی مطروحه را صادر

5. Thirlway Hugh, *Advisory Opinion of International Courts*, Vol.1. (EPIL, Eckart, 1981), 260-261.

6. *Interhandel case*, ICJ Reports (1957), pp. 105, 110; *Great Belt case*, ICJ Reports (1991), 12 et seq

7. Hermann Mosler

8. *Aegean Sea Continental Shelf (Greece v. Turkey) Request for the Indication of Interim Measures of Protection*, ICJ Reports, 11 September 1976., pp. 24, 25.

9. Pieter H.F. Bekker, *Commentaries on World Court Decisions* (Martinus nijhoff, 1998), 116.

نماید، به شرط اینکه این تصمیمات در حیطه صلاحیت شخصی و صلاحیت موضوعی آن قرار بگیرد.^{۱۰}

در اساسنامه و قواعد رسیدگی دیوان دائمی دادگستری بین‌المللی و دیوان بین‌المللی دادگستری اشاره‌ای به مسأله صلاحیت دیوان در صدور دستور موقت نشده است. به موجب یکی از اصول عام حقوق بین‌الملل که کاملاً در رویه دیوان بین‌المللی دادگستری نیز مورد پذیرش قرار گرفته است؛ اصل بر عدم صلاحیت دیوان‌های بین‌المللی است، مگر اینکه خواهان بتواند مبنایی برای صلاحیت دیوان معرفی کند و یا اینکه خوانده با پاسخ به اصل دعوی به صورت ضمنی صلاحیت دیوان را قبول کند. در ارتباط با صلاحیت دیوان در صدور دستور موقت مکرراً این موضوع مطرح بوده است که تحت چه شرایطی دیوان می‌تواند مبادرت به صدور این قرارها بنماید. بر این اساس، میان حالت‌های ذیل می‌بایست قائل به تفکیک شد:

حالت اول: دعوی بر اساس دادخواست یک طرف اقامه شده باشد، به ویژه اگر خوانده دعوی تمایل و اراده‌ای برای طرح موضوع دعوی نزد دیوان نداشته باشد. در این موارد بیشترین ابهامات وجود دارد.

حالت دوم: اگرچه دعوی بر اساس دادخواست اقامه شده است لیکن خوانده دعوی نسبت به صلاحیت دیوان در صدور دستور موقت بنا به درخواست خواهان اعتراضی ننماید. به‌طور مثال در دو قضیه قرار بازداشت ۱۱ آوریل ۲۰۱۱ اونا^{۱۱} و سایر اتباع مکزیکی دولت‌های خوانده علی‌رغم اعتراض نسبت به اصل صلاحیت دیوان در رسیدگی به ماهیت دعوی، از اعتراض به صلاحیت دیوان در رسیدگی به درخواست صدور دستور موقت خودداری نمودند.

برخی نویسندگان این شیوه از صلاحیت را به نوعی پذیرش بعدی^{۱۲} صلاحیت در ارتباط با دستور موقت می‌دانند. حالت سوم- زمانی که درخواست صدور دستور موقت از سوی یکی از طرفین در قضیه‌ای ر اساس موافقت‌نامه خاص^{۱۳} به دیوان ارجاع شده است. در این حالت، کمترین مشکل برای دیوان وجود خواهد داشت زیرا که اصحاب دعوی رضایت خویش جهت رسیدگی به ماهیت دعوی را داده‌اند.

10. Rosenne Shabta. *Provisional Measures in International Law*. (Oxford, 2005), 19.

11. Avena

12. Forum Prorogatum

13. Compromis

۲- احراز صلاحیت اجمالی برای صدور دستور موقت

به‌طور کلی رویه دیوان نشان می‌دهد که صرفاً زمانی می‌تواند مبادرت به صدور دستور موقت کند که صلاحیت اجمالی داشته باشد.^{۱۴} این مسأله برای اولین بار در نظر مخالف مشترک قاضی وینیارسکی^{۱۵} و قاضی بدای^{۱۶} در قضیه شرکت نفت ایران و انگلیس مورد بحث قرار گرفت. آنها دریافتند که «پذیرش این دیدگاه دشوار است که اگر اجمالاً عدم احراز صلاحیت دیوان آشکار نباشد، احتمالی برای احراز صلاحیت وجود دارد لذا این امکان وجود دارد که دستور موقت صادر شود.»^{۱۷} به نظر می‌رسد این رویکرد مبتنی بر یک فرض به نفع صلاحیت دیوان باشد که می‌تواند موجب توسعه صلاحیت دیوان شود. به عبارت دیگر اگر مستندات لازم برای احراز صلاحیت وجود داشته باشد، دیوان دستور موقت را صادر کند و برعکس اگر مبنای حقوقی لازم مبنی بر عدم صلاحیت دیوان وجود داشته باشد این‌گونه قرارها نمی‌توانند صادر شوند.^{۱۸}

دیوان دو اصل کلی را در خصوص صلاحیت خود برای صدور دستور موقت مد نظر قرار می‌دهد؛ اول در مورد ایرادات مقدماتی مربوط به صلاحیت دیوان است. بدین صورت که آیا در مرحله صدور دستور موقت می‌توان به طرح ایرادات مقدماتی به صلاحیت دیوان پرداخت؟ این سؤال در قضیه اینترهندل^{۱۹} هم مطرح شد. به نظر می‌رسد دیوان رویکرد پذیرش صلاحیت اجباری مبتنی بر ماده ۳۶ پاراگراف دوم اساسنامه را در قضیه اینترهندل دنبال کرده است. در این قضیه در مرحله رسیدگی به درخواست صدور قرارهای موقت، طرف خوانده، یعنی ایالات متحده آمریکا، ایرادی مقدماتی با تکیه بر حق شرط خود در اعلامیه پذیرش صلاحیت اجباری دیوان مطرح نمود. درحالی که سوئیس به قانونی بودن این حق شرط اعتراض کرد. دیوان تصریح کرد که: «... آیین قابل اجرا در مورد صدور دستور موقت در آیین دادرسی دیوان در قالب ماده ۶۱ به همراه قواعدی دیگر در بخشی تحت عنوان «مقررات موردی»^{۲۰} آمده است؛ ... بررسی ادعای دولت ایالات متحده آمریکا مستلزم اعمال آیینی متفاوت، یعنی

۱۴. سیدباقر میرعباسی و سیدحسین سادات میدانی، دادرسی‌های بین‌المللی، دیوان بین‌المللی دادگستری در تئوری و عمل، (تهران: انتشارات جنگل، ۱۳۸۴)، ۵۱۵-۵۱۳.

15. Bohdan Winiarski

16. Abdul Badawi Pasha

17. Sino-Belgian Treaty case, PCIJ, Series A, No. 8, (1951) and Belgian Treaty case, 1957, pp. 105.

18. Anglo-Iranian Oil Co. Case (United Kingdom v. Iran), Order of July 5th, 1951: i.c.j. Reports 1951, Dissenting opinion of Judges Winiarski and Badawi Pasha, pp. 96-97., 1951, pp. 96, 97.

19. Interhandel

20. Occasional Rules

ماده ۶۲ قواعد دیوان می‌باشد و ... چنانچه بر این ادعا پافشاری شود دیوان در زمان مناسب بر اساس قواعد مزبور رسیدگی خواهد نمود؛ ... بنابراین تقاضای صدور دستور موقت می‌بایست بر اساس آیین مندرج در ماده ۶۱ مورد بررسی قرار گیرد...»^{۲۱}

در این راستا، دیوان به ابتکار خود به حق شرط در مورد صلاحیتش اثر نمی‌بخشد، بلکه از دولت تنظیم‌کننده حق شرط می‌خواهد که به آن استناد کند. در قضیه اینترهندل که ایالات متحده آمریکا به حق شرط خود استناد نمود مورد انتقاد شدید قاضی لوترپاخت^{۲۲} قرار گرفت، چراکه به زعم وی این حق شرط مندرج در اعلامیه آمریکا، اعلامیه را از پایه باطل و بی‌اثر می‌سازد.^{۲۳} دومین اصل کلی اینکه اگر دیوان به این نتیجه برسد که در صورت استمرار شرایط دعوی، زیان وارده قابل جبران خواهد بود، اقدام به صدور قرار نخواهد نمود. در ضمن صدور دستور موقت در قضایای متعددی به دلیل فقدان صلاحیت رد شده است^{۲۴} که یکی از آنها در قضیه آزمایش‌های هسته‌ای نیوزلند علیه فرانسه بوده است.^{۲۴}

اگر در مرحله صدور دستور موقت فقدان صلاحیت کاملاً مشهود باشد، دیوان می‌تواند دستور به حذف قضیه از فهرست عمومی بدهد که این به معنای مختومه اعلام کردن درخواست برای صدور دستور موقت است. دیوان در گذشته قضیه یوگسلاوی سابق علیه اسپانیا و ایالات متحده آمریکا را به دلیل فقدان آشکار صلاحیت از فهرست عمومی حذف کرد.^{۲۵} در این رابطه دیوان اظهار کرد که: «در چهارچوب یک نظام صلاحیت رضایی، برای حفظ یک قضیه در فهرست عمومی که بر مبنای آن دیوان قادر نخواهد بود به قضاوت در مورد ماهیت بپردازد، بی‌تردید نمی‌تواند سهمی هم در اجرای عدالت داشته باشد.»^{۲۶} در بند اجرایی رأی، دیوان نه‌تنها درخواست صدور دستور موقت را رد کرد بلکه دستور به حذف قضیه از فهرست کلی داد؛ اما دیوان در قضیه فعالیت‌های مسلحانه کنگو علیه رواندا اعلام

21. *Interhandel (Switzerland v. United States of America) Request for the indication of interim measures of protection*, ICJ Reports, 1957.p.107.

22. Hersch Lauterpacht

23. Cf. *Armed Activities case (New Application) (DRC/Rwanda)*, ICJ Reports (2002), pp. 219 et seq. and the ten *Legality of Use of Force cases*, ICJ Reports (1999), pp. 124 et seq

24. *Request for an Examination of the Situation in Accordance with Paragraph 63 of the Court's Judgment of 20 December 1974 in the Nuclear Tests (New Zealand v. France) case (New Zealand/France)*, ICJ Reports (1995), pp. 288 et seq

25. *Legality of Use of Force case (Yugoslavia/Spain) (Yugoslavia/United States of America)*, ICJ Reports (1999), pp. 761, 769 et seq. paras. 22 et seq. and pp. 916, 923, para. 19, respectively

26. *Ibid.*p. 773, para. 35 and p. 925.

کرد که: «در قضیه حاضر صلاحیت ظاهری لازم را برای تعیین اقدامات موقتی مورد درخواست کنندگان ندارد.» و همچنین دریافت که نمی‌تواند درخواست رواندا را مبنی بر حذف دعوی از فهرست دعاوی بپذیرد.» دیوان در حقیقت درخواست را به دلیل فقدان یک مبنای صلاحیتی قانع‌کننده مختومه اعلام کرد. با این حال دستور حذف قضیه از فهرست عمومی را نداد؛ زیرا متوجه شد در دو مورد استنادی مستلزم بررسی و مذاکره است و این می‌تواند مبنایی برای صلاحیت دیوان باشد.

در این رابطه قاضی دوگارد معتقد به حذف دعوی از فهرست بود و در نظریه جداگانه خود هشدار داد این احتمال وجود دارد که دیوان با انبوه درخواست‌ها برای اتخاذ اقدامات موقتی مواجه شود.^{۲۷} دیوان در قضیه جادهاو (هند علیه پاکستان) در بند ۱۵ دستور موقت بیان می‌کند: «دیوان در صورتی که حتی با استناد به اظهارات خواهان بتواند صلاحیت اجمالی خود را احراز کند اقدامات موقت را اتخاذ می‌کند؛ اما نیازی نیست که خودش را به صورت قطعی قانع کند که درباره ماهیت پرونده صلاحیت دارد.»^{۲۸} این موضع دیوان مؤید رویه دیوان در دستور موقت خود در قضیه اوکراین علیه روسیه مورخ ۱۹ آوریل ۲۰۱۷ درباره صلاحیت اجمالی می‌باشد.

۳- اثبات صلاحیت اجمالی برای صدور دستور موقت در پرونده نسل‌زدایی در میانمار

اثبات صلاحیت اجمالی پایین‌ترین سطح درجه اثبات در دادرسی‌های بین‌المللی به شمار می‌آید. در قضیه صلاحیت ماهیگیران بریتانیا علیه ایسلند^{۲۹} در ۲۵ ژوئیه ۱۹۷۴ برای اولین بار دیوان ضابطه صلاحیت اجمالی را معرفی نمود و از آن پس همواره از سوی دیوان تبعیت شده است. دیوان در رویه خود برای صدور دستور موقت از جمله در قضیه آزمایش‌های هسته‌ای اعلام داشت که «جهت صدور دستور موقت، دیوان می‌بایست پیش از صدور دستور موقت مطمئن گردد که جهت ورود به ماهیت دعوی صلاحیت دارد و تا زمانی که مقررات مورد استناد خواهان مبنایی را برای صلاحیت دیوان فراهم نیاورند نمی‌تواند مبادرت به صدور دستور موقت نماید.»^{۳۰}

۲۷. محمدرضا ضیایی بیگدلی، آرا و نظریات مشورتی دیوان بین‌المللی دادگستری، جلد چهار (تهران: انتشارات دانشگاه علامه طباطبایی، ۱۳۸۸)، ۲۱۵-۲۱۱.

28. Jadhav (India v. Pakistan) Request for the indication of provisional measures, ICJ Reports, 18 May 2017 Application of the International Convention for the Suppression of the Financing of Terrorism, p.5, para. 15.

29. Fisheries Jurisdiction (United Kingdom v. Iceland)

30. <https://www.icj-cij.org/public/files/case-related/59/059-19730622-ORD-01-00-EN.pdf> Accessed

اختیار دیوان در تعیین اقدامات موقت در ماده ۴۱ اساسنامه، حفظ حقوق مورد ادعای طرفین دعوا در یک پرونده تا صدور رأی نهایی است. حقوقی که ممکن است بعد از تصمیم نهایی دیوان به هر یک از طرفین تعلق بگیرد. لذا دیوان برای این تصمیم باید قانع شود.^{۳۱}

با این حال، به نظر می‌رسد که بار اثبات عناصر مختلف مرتبط با وجود صلاحیت اجمالی به عنوان اولین پیش شرط صدور دستور موقت بر عهده طرفی است که درخواست صدور دستور موقت نموده است. در صدور دستور موقت به وسیله دیوان بین‌المللی دادگستری احراز صلاحیت برای رسیدگی ماهوی شرط نیست، بلکه تنها کافی است که علاوه بر وجود خطر ورود یک صدمه غیرقابل جبران^{۳۲} و عنصر ضرورت^{۳۳}، دیوان صلاحیت خود اجمالی^{۳۴} خود را احراز کند.^{۳۵}

در قضیه اعمال کنوانسیون منع و مجازات نسل‌زدایی (گامبیا علیه میانمار) گامبیا تأکید کرد که بر اساس شواهد و مدارکی که به دیوان ارائه شده است، میانمار تعهدات خود را طبق کنوانسیون نسل‌زدایی نقض کرده است. در این خصوص گامبیا به ماده ۹ کنوانسیون برای صلاحیت دیوان در رسیدگی به دعوا و صدور دستور موقت استناد نمود.

گامبیا و میانمار هر دو عضو سازمان ملل هستند و بنابراین به اساسنامه دیوان، از جمله ماده ۳۶ (۱) که صلاحیت دیوان را تشکیل می‌دهد، متعهد هستند. در ضمن هر دو کشور عضو کنوانسیون منع و مجازات نسل‌زدایی هستند و هیچ‌کدام از طرفین شرطی در مورد ماده ۹ اتخاذ نکرده‌اند. طبق این ماده اختلافات حاصله میان متعاهدین در خصوص تفسیر و تطبیق یا اجرای این کنوانسیون من جمله اختلافات راجع به مسؤولیت یک دولت در مورد عمل نسل‌زدایی یا اعمال دیگر مذکور در ماده ۳ به تقاضای یکی از طرفین اختلاف به دیوان بین‌المللی دادگستری ارجاع می‌شود. این ماده در قضایای کرواسی علیه صربستان و بوسنی علیه صربستان در دیوان بین‌المللی دادگستری مورد استناد قرار گرفته است.^{۳۶}

1400/06/10.

31. Qatar v. United Arab Emirates, Provisional Measures, Order of 23 July 2018, I.C.J. Reports 2018 (II), pp. 421-422, para. 43.

32. Irreparable Harm

33. Urgency

34. prima facie

۳۵. محسن محبی و وحید بذار، «اقدامات تأمینی (دستور موقت) دیوان بین‌المللی دادگستری: الزام یا توصیه؟»، فصلنامه قضاوت ۱۵ (۱۳۹۷)، ۹۹.

36. Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (Croatia

میانمار ضمن رد صلاحیت دیوان برای رسیدگی به دعوا، اساساً وجود دعوا را انکار نمود. با اذعان به اینکه شرط قابل قبول بودن برای صدور دستور موقت، نتیجه ضروری ماهیت اجباری اقدامات موقت دیوان است. در دعوی کرواسی علیه صربستان، دیوان تمایز بین «پاک‌سازی قومی» و نسل‌زدایی را توصیف کرده است که مورد اول جابه‌جایی و دومی اشاره به نابودی داشت.^{۳۷} لذا میانمار معتقد بود که حتی اگر کوچ اجباری هم مصداق داشته باشد باز هم دیوان صلاحیت رسیدگی به آن را ندارد چراکه این امر در حوزه موضوعی کنوانسیون قرار ندارد.

میانمار ادعا می‌کند که؛ به‌منظور صدور دستور موقت، یک «ادعای قابل قبول» مطابق کنوانسیون نسل‌زدایی، باید شامل شواهدی از قصد خاص نسل‌زدایی باشد؛ زیرا این قصد ذهنی (خاص) عامل اصلی تمایز نسل‌زدایی از سایر موارد نقض قوانین بین‌المللی مانند جنایات علیه بشریت و جنایات جنگی است که در این مورد بدیهی است که دیوان صلاحیت ندارد. چراکه در قضیه مزبور دیوان تأیید کرده است که جابه‌جایی اجباری جمعیت، حتی در صورت اثبات، به خودی خود عامل اصلی نسل‌زدایی نخواهد بود.^{۳۸} همچنین تبعید یا جابه‌جایی اعضای یک گروه، حتی اگر به‌زور صورت گیرد، لزوماً معادل نابودی آن گروه نیست.^{۳۹} لازم به ذکر است که معیار «قابل قبول بودن» اولین بار در یک دهه پیش در رویه قضایی دیوان در بلژیک علیه سنگال ظاهر شد.^{۴۰}

میانمار در مورد قطعنامه شورای حقوق بشر سازمان ملل در سپتامبر ۲۰۱۹ علیه خود، استدلال می‌نماید که قطعنامه مزبور به «نیاز به تحقیقات فوری کیفری در مورد جنایات علیه بشریت و جنایات جنگی» اشاره می‌کند.^{۴۱} میانمار در خصوص صلاحیت اجمالی دیوان استدلال می‌کند که گامبیا به نمایندگی از یک سازمان بین‌المللی (سازمان کنفرانس اسلامی) در محضر دیوان حاضر شده و سابقه ندارد که یک دولت به عنوان نماینده یک سازمان بین‌المللی در دیوان طرح دعوا نماید. این دور زدن محدودیت‌های ماده ۳۴ اساسنامه دیوان است که عنوان می‌دارد فقط دولت‌ها می‌توانند در دیوان طرف

v. Serbia), Judgment, I.C.J. Reports 2015 (I), pp. 45-47, paras. 85-88 and I.C.J. Reports 2007 (I), pp. 110-111, para. 161).

37. Obligation to Prosecute or Extradite (Belgium v. Senegal) *Provisional Measures*, Order of 28 May 2009, I.C.J. Reports 2009, p. 151, para. 57.

38. Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (Croatia v. Serbia), p. 139, para. 477.

39. I.C.J. Reports 2007 (I), p. 123, para. 190.

40. Ibid, para. 60

41. Situation of human rights of Rohingya Muslims and other minorities in Myanmar, A/HRC/RES/42/3, para. 3. <https://undocs.org/en/A/hrc/res/42/3>.

دعوا باشند. این امر می‌تواند مشکلات و نابسامانی‌هایی را در عرصه حقوق بین‌الملل ایجاد کند.^{۴۲} میانمار استدلال می‌کند حتی در صورت امکان‌پذیر بودن موضوع فوق‌الذکر، در واقع سیزده کشور از کشورهای عضو سازمان همکاری اسلامی عضو کنوانسیون نسل‌زدایی نیستند^{۴۳} و هفت کشور دیگر نیز به ماده ۹ کنوانسیون حق شرط اعمال کرده‌اند.^{۴۴} این کشورها هم نمی‌توانند علیه میانمار اقامه دعوا کنند. لذا دیوان صلاحیت رسیدگی به دعوا را ندارد. مع‌الوصف میانمار وجود اختلاف با گامبیا را انکار نموده، صلاحیت دیوان را بر مبنای کنوانسیون منع نسل‌زدایی رد می‌کند و درخواست می‌کند پرونده از فهرست عمومی حذف شود.

دیوان ضمن توجه به استدلال‌های دو طرف بیان می‌دارد؛ با توجه به اوضاع و احوال و مدارک ارائه‌شده باید مشخص کند که بعد از احراز صلاحیت اجمالی، آیا احتمال استمرار نسل‌زدایی وجود دارد تا اقدامات موقتی را اتخاذ کند. دیوان اظهار می‌دارد که مقررات این کنوانسیون برای حفاظت از اعضای یک گروه ملی، قومی، نژادی یا مذهبی در برابر اقدامات نسل‌زدایی یا هرگونه مجازات دیگری است که در ماده سوم ذکر شده است علاوه‌براین معتقد است که بین حقوق اعضای گروه‌های تحت کنوانسیون نسل‌زدایی، تعهدات دولت‌های عضو و حق هر عضو در الزام طرف دیگر به رعایت تعهدات، رابطه وجود دارد.^{۴۵}

قابل ذکر است که دیوان در رویه خود در خصوص صلاحیت اجمالی تلاش نموده تا سیاست سهل‌گیرانه‌ای را اتخاذ کند. لذا دیوان تأکید می‌کند که؛ فقط در صورتی که مستندات متقاضی دستور موقت مبنای اجمالی را برای صلاحیت دیوان فراهم کند، ممکن است اقدامات موقتی را اتخاذ نماید، اما نیازی به اثبات صلاحیت قطعی خود ندارد.^{۴۶} در قضیه حاضر نیز دیوان باید قانع شود که صلاحیت اجمالی بر اساس کنوانسیون مزبور را دارد. همان‌طور که ذکر شد طبق استدلال گامبیا، هر دو کشور عضو سازمان ملل متحد و کنوانسیون نسل‌زدایی هستند. هر دو صلاحیت دیوان را طبق ماده نهم بدون هیچ شرطی پذیرفته‌اند. لذا با توجه به وجود اختلاف بین طرفین، دیوان به صراحت صلاحیت اجمالی

42. Robert Kolb, *The International Court of Justice* (2013), p. 271; judges' folder, tab 3.18.

43. United Nations Treaty Centre, Status of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide; judges' folder, tab 3.20 (Brunei-Darussalam, Cameroon, Chad, Djibouti, Guyana, Indonesia, Mauritania, Niger, Oman, Qatar, Sierra Leone, Somalia, Suriname).

44. Ibid. (Algeria, Bahrain, Bangladesh, Malaysia, Morocco, United Arab Emirates, Yemen).

45. cf. (*Qatar v. United Arab Emirates*), *Provisional Measures*, I.C.J. Reports 2018 (II), p. 426, para. 51.

46. Alleged Violations of the 1955 Treaty of Amity, Economic Relations, and Consular Rights (Iran v. U. S.), *Provisional Measures*, Order of 3 October 2018, I.C.J. Reports 2018 (II), p. 630, para. 24.

دارد تا با صدور دستور موقت اقدامات حمایتی را اتخاذ کند.^{۴۷} از طرفی در قضیه حق شرط نسبت به کنوانسیون نسل‌زدایی در ۱۹۵۰، دیوان به صراحت اعلام نمود، اصول مذکور در کنوانسیون نسل‌زدایی که توسط ملل متحد به رسمیت شناخته شده‌اند حتی بدون وجود تعهدات قراردادی برای دولت‌ها الزام‌آورند.^{۴۸} در چنین کنوانسیونی کشورها منفعت شخصی ندارند بلکه دارای منافع مشترک یعنی همان تحقق اهداف عالی کنوانسیون هستند.^{۴۹} لازم به ذکر است که دیوان در موارد مختلفی منع نسل‌زدایی را یک قاعده آمره^{۵۰} ذکر نموده^{۵۱} و حقوق و تعهدات مندرج در کنوانسیون را حقوق و تعهدات عام‌الشمول^{۵۲} برشمرده است.^{۵۳} بنابراین، همه کشورها در حمایت از حقوق مزبور منفعت حقوقی دارند.^{۵۴} دیوان با رسیدگی به قابل قبول بودن ادعاهای ارائه‌شده توسط بلژیک علیه سنگال بر اساس کنوانسیون ضد شکنجه و تأکید شباهت‌های آن با کنوانسیون نسل‌زدایی، نتیجه‌گیری کرد؛ منافع مشترک در انطباق با تعهدات مربوط به کنوانسیون ضد شکنجه، مستلزم داشتن حق هر یک از کشورهای عضو کنوانسیون برای طرح ادعا در مورد توقف نقض ادعایی توسط یک طرف دیگر است. از این رو می‌توان گفت که هر کشور عضو کنوانسیون می‌تواند به مسؤلیت عضو دیگر در مورد عدم پایبندی به تعهدات عام‌الشمول استناد کرده و آن طرف را تحت تعقیب قرار دهد.^{۵۵}

به نظر می‌رسد شکایت گامبیا در مورد استناد به کنوانسیون نسل‌زدایی برای تعقیب میانمار منطبق با رویه دیوان باشد. گامبیا تلاش کرد تا از حقوق همه اعضای گروه روهینگی که در قلمرو میانمار هستند به عنوان اعضای یک گروه محافظت‌شده تحت کنوانسیون نسل‌زدایی محافظت کند. دیوان «ویژگی جهانی محکومیت نسل‌زدایی و همکاری موردنیاز» برای آزادی بشر از چنین آفت کینه‌توزانه را شناسایی

47. UN Fact-Finding Mission, *Report of the Detailed Findings* (2018), paras. 1000-1003.

48. I.C.J. Reports 1951, p. 21.

49. Ibid. p 23.

50. jus cogens

51. Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (Bosnia and Herzegovina v. Serbia), Judgment, I.C.J. Reports 2007 (I), p. 111, para. 161.

52. erga omnes

53. Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (Bosnia and Herzegovina v. Serbia), Preliminary Objections, I.C.J. Reports 1996 (II), p. 616, para. 31; see also, I.C.J. Reports 2015, p. 47, para. 87.

54. *Barcelona Traction, Light and Power Company, Limited* (Belgium v. Spain), Second Phase, Judgment of 5 February 1970, I.C.J. Reports 1970, p. 32, para. 33.

55. Questions relating to the Obligation to Prosecute or Extradite (Belgium v. Senegal), Merits, Judgment of 20 July 2012, I.C.J. Reports 2012 (II), p. 450, para. 69.

کرده است.^{۵۶}

دیوان در بررسی احراز صلاحیت اجمالی خود اظهار داشته است که می‌تواند با امعان نظر به درخواست به عمل آمده تدابیر موقتی را اتخاذ کند مشروط بر آنکه ابتدا صلاحیت اجمالی خود را احراز کند.^{۵۷} در این رابطه گامبیا به ماده ۳۶ بند ۱ اساسنامه و ماده ۹ کنوانسیون نسل‌زدایی (بند ۳) برای احراز صلاحیت دیوان استناد کرده است. ماده نهم کنوانسیون نسل‌زدایی مقرر می‌دارد: اختلافات حاصله میان متعاهدین در خصوص تفسیر و تطبیق یا اجرای این قرارداد من جمله اختلافات راجع به مسؤولیت یک دولت در مورد عمل نسل‌زدایی یا اعمال دیگر مذکور در ماده ۳ به تقاضای یکی از طرفین اختلاف به دیوان بین‌المللی دادگستری ارجاع می‌شود. از طرفی میانمار در تاریخ ۱۴ مارس ۱۹۵۶ و گامبیا هم در ۲۹ دسامبر ۱۹۷۸ بدون حق شرط در مورد ماده نهم، به عضویت کنوانسیون درآمدند، لذا دیوان بر اساس ماده ۹ کنوانسیون صلاحیت اجمالی دارد.

۳- اختلاف در تفسیر و اجرای کنوانسیون نسل‌زدایی

در مورد وجود اختلاف میان طرفین دعوا دیوان اظهار می‌دارد؛ ماده نهم کنوانسیون نسل‌زدایی صلاحیت دیوان را مشروط به وجود اختلاف مربوط به تفسیر، کاربرد یا اجرای کنوانسیون می‌کند. اختلاف میان کشورها در حالی به وجود می‌آید که دیدگاه‌های متعارض و آشکاری نسبت به موضوع اجرا یا عدم اجرای تعهدات بین‌المللی خاصی دارند.^{۵۸} دیوان پیش‌تر این قضیه را در نظر مشورتی خود در مورد معاهده مجارستان، رومانی و بلغارستان مورد تأکید قرار داده بود.^{۵۹} لذا ادعای یک طرف باید متعارض با طرف دیگر باشد:^{۶۰} اختلاف هم زمانی ابراز می‌شود که یکی از طرفین، ادعای اختلافی دارد که دیگری آن را انکار می‌کند.^{۶۱} از آنجا که گامبیا به یکی از معاهدات بین‌المللی به عنوان مبنای صلاحیت دیوان استناد کرده است، دیوان باید بررسی کند که آیا موارد درخواستی در چهارچوب

56. I.C.J. Reports 1951, p. 23.

57. *Alleged Violations of the 1955 Treaty of Amity, Economic Relations, and Consular Rights (Islamic Republic of Iran v. United States of America)*, 2018, (ibid.)

58. Application of the International Convention for the Suppression of the Financing of Terrorism and of the Elimination of All Forms of Racial Discrimination (Ukraine v. Russian Federation), Provisional Measures, Order of 19 April 2017, I.C.J. Reports 2017, p. 115, para. 22.

59. Interpretation of Peace Treaties with Bulgaria, Hungary and Romania, First Phase, Advisory Opinion, I.C.J. Reports 1950, p. 74.

60. I.C.J. Reports 1962, p. 328.

61. I.C.J. Reports 1996 (II), p. 810, para. 16.

معاهده مزبور قرار می‌گیرد و آیا دیوان در این زمینه صلاحیت دارد.^{۶۲} دیوان معتقد است که گامبیا در راستای تلاش‌های خود برای تشکیل دادگاهی بین‌المللی در این زمینه، درصدد کسب حمایت دیگر کشورها و سازمان‌های بین‌المللی بوده است. لذا این امر مانع از وجود اختلاف میان طرف‌های کنوانسیون نسل‌زدایی نیست.

میانمار استدلال می‌کرد که گامبیا قبل از طرح دعوا نزد دیوان با این کشور اختلافی نداشته و اقدام و مذاکره‌ای نیز در این مورد صورت نداده است. دیوان به این پرسش که آیا در زمان طرح شکایت اختلافی بین طرفین وجود داشته است، پاسخ می‌دهد که به منظور تصمیم‌گیری در این زمینه، مستندات لازم ارائه شده توسط طرفین را در نظر می‌گیرد.^{۶۳} دیوان خاطر نشان می‌کند که در ۸ اوت ۲۰۱۹، هیأت حقیقت‌یاب سازمان ملل گزارشی را منتشر کرده که در آن ضمن اشاره به مسؤولیت دولت میانمار نسبت به ممنوعیت نسل‌زدایی، از تلاش‌های گامبیا، بنگلادش و سازمان کنفرانس همکاری اسلامی برای پیگیری پرونده‌ای علیه میانمار تحت کنوانسیون نسل‌زدایی استقبال کرده است.^{۶۴}

لازم به ذکر است که گامبیا در هفتاد و چهارمین اجلاس مجمع عمومی سازمان ملل متحد برای طرح موضوع روهینگیا در دیوان اعلام آمادگی کرد.^{۶۵} دو روز بعد، دولت میانمار در مجمع عمومی گزارش‌های مربوط به مأموریت حقیقت‌یاب را «جانبدارانه و ناقص» خواند.^{۶۶} همچنین میانمار در رابطه با نبود اختلاف ادعا می‌کند که گامبیا قبل از طرح دعوا در دیوان، با میانمار طرح موضوع نکرده است. دیوان در قضیه کامرون علیه نیجریه در این رابطه می‌گوید؛ عدم توافق در مورد یک قانون یا یک واقعیت، تضاد دیدگاه‌ها یا منافع حقوقی، یا مخالفت با ادعای یک طرف توسط طرف دیگر لزوماً نیازی نیست که بیان شود.^{۶۷} ضمناً وجود یک اختلاف ممکن است از عدم پاسخ یک دولت به ادعای دولت دیگری استنباط شود.^{۶۸} در این مرحله مهم این است که طبق ادعای گامبیا آیا اقدامات میانمار در چهارچوب کنوانسیون نسل‌زدایی، نقض کنوانسیون محسوب می‌شود؟ ضمناً در این مرحله لازم نیست که دیوان تشخیص دهد آیا میانمار

62. Immunities and Criminal Proceedings (Equatorial Guinea v. France), Provisional Measures, Order of 7 December 2016, I.C.J. Reports 2016 (II), p. 1159, para. 47). and see I.C.J. Reports 2016 (I), p. 271, para. 39.

63. Questions relating to the Obligation to Prosecute or Extradite (Belgium v. Senegal), 2012, pp. 443-445, paras. 50-55.

64. doc. A/HRC/42/50, 8 August 2019, paras. 18 and 107. On 26 September 2019.

65. Official Records of the General Assembly, doc. A/74/PV.8, 26 September 2019, p. 31.

66. Ibid, doc. A/74/PV.12, 28 September 2019, p. 24.

67. I.C.J. Reports 1998, p. 315, para. 89.

68. I.C.J. Reports 2016 (I), p. 271, para. 37.

تعهدات خود در کنوانسیون نسل‌زدایی را نقض کرده است یا خیر. چنین یافته‌ای، که عمدتاً به ارزیابی وجود قصد نابودی، به‌طور کلی و یا جزئی، گروه روهینگیا بستگی دارد که در مرحله رسیدگی به ماهیت پرونده توسط دیوان رسیدگی خواهد شد. دیوان در مرحله صدور دستور موقت موظف است که مشخص کند آیا اقدامات میانمار که مورد اعتراض گامبیا قرار گرفته در چهارچوب کنوانسیون نسل‌زدایی قرار دارد یا خیر. به نظر دیوان حداقل برخی از اقدامات میانمار مورد ادعای گامبیا می‌توانند در چهارچوب کنوانسیون قرار بگیرند.^{۶۹}

دیوان با توجه به مراتب فوق به این نتیجه رسید که بنا به ماده ۹ کنوانسیون نسل‌زدایی اجمالاً صلاحیت رسیدگی به این پرونده را دارد و نمی‌تواند با درخواست میانمار مبنی بر حذف این پرونده از فهرست عمومی موافقت کند.^{۷۰} همچنین گامبیا اهلیت طرح اختلاف بر اساس نقض تعهدات کنوانسیون نسل‌زدایی توسط میانمار در دیوان را دارد.

۴- خسارت غیرقابل جبران در قضیه گامبیا علیه میانمار

در اغلب قضایا موضوعاتی که در دادخواست‌ها مطرح شده‌اند اتفاق افتاده و یا در حال رخ دادن هستند. در چنین شرایطی دیوان باید قانع شود که دستور موقت برای جلوگیری از ایراد خسارت جبران‌ناپذیر موردنیاز است.^{۷۱}

دیوان در قضیه معاهده چین - بلژیک تعریفی از خسارت جبران‌ناپذیر ارائه داده است، بر اساس این تعریف؛ خسارت جبران‌ناپذیر، خسارتی است که به‌سادگی با پرداخت غرامت، جبران، استرداد و یا برخی روش‌های دیگر ترمیم نشود.^{۷۲} این معیار «جبران‌ناپذیری مطلق در حقوق»^{۷۳} در اغلب قضیه‌های دستور موقت در دیوان دائمی بین‌المللی دادگستری^{۷۴} و گاهی در دیوان بین‌المللی دادگستری مورد استناد قرار گرفته است، هرچند دیوان صراحتاً به این مفهوم از خسارت جبران‌ناپذیر اشاره نکرده است. در قضیه گرینلند جنوب غربی معیار غیرقابل جبران بودن خسارت به‌طور قابل توجهی گسترش یافته بود. دیوان دائمی در این پرونده بر این عقیده بود که «دستور موقت هنگامی موردنیاز است که آسیب تهدیدکننده

69. Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (THE GAMBIA v. MYANMAR) order 23 January 2020, para 30.

70. Ibid, para 37.

71. Icelandic Fisheries cases, ICJ Reports, 1973, pp. 99.

72. Sino-Belgian Treaty case, PCIJ, Series A, No. 8, (1951), pp. 3, 7.

73. Absolute Irreparability in law

74. Chorzów Factory case, PCIJ, Series A, No. 12, pp. 3, 6.

حقوق مورد اختلاف، در عالم واقع یا در عالم حقوق غیرقابل جبران باشد.^{۷۵} خسارت جبران‌ناپذیر نیازی به توضیح مفصل در قضایایی مانند بریرد^{۷۶}، لاگرانند^{۷۷} و اونا^{۷۸} ندارد زیرا اعدام شخص محکوم شده نزدیک بود. همچنین در قضیه فعالیت‌های مسلحانه (کنگو- رواندا) با توجه به خطر آسیب بدنی یا مرگ ناشی از حوادث در یک وضعیت خاص توسط برخی فعالیت‌های اشخاص نظامی و غیرنظامی، همچنین در قضیه اختلافات سرزمینی کاستاریکا و نیکاراگوئه این رویه تأیید شد.^{۷۹} بنابراین خسارت غیرقابل جبران اغلب هنگامی که تمامیت سلامت جسمانی انسان در معرض خطر است، به رسمیت شناخته شده است. از آنجاکه در قضایایی مانند دریای اژه که منابع طبیعی دریایی فلات قاره در معرض خطر قرار گرفته بود^{۸۰} یا قضیه کارخانه‌های کاغذسازی که نقض شکلی تعهدات محیط زیستی رخ داده بود، دیوان می‌تواند به موضوع خسارت در مراحل ماهوی رسیدگی کند.^{۸۱} از آنجاکه دستور موقتی صادر نکرد، در همان قضیه دیوان دریافت که حتی اگر انسداد جاده‌ها موجب آسیب به اقتصاد اروگوئه شود قابل جبران خواهد بود؛ بنابراین ایراد خسارت مالی به‌عنوان آسیب غیرقابل جبران در نظر گرفته نخواهد شد تا بر مبنای آن دستور موقتی صادر شود.

در واقع در توسعه رویه قضایی دیوان در صدور قرار موقت، دیوان در رهیافت سنتی با احراز دو شرط خسارت‌های جبران‌ناپذیر و فوریت (حتمی و قریب‌الوقوع بودن خسارت) به قرار موقت اشاره می‌کند. دیوان بعدها جهت توسعه رویه خود، دو مبنای جلوگیری از تشدید اختلاف و ممانعت از نقض حقوق بشر را برای صدور دستور موقت در نظر می‌گیرد.^{۸۲}

دیوان عقیده دارد که اختیارش برای تعیین اقدامات موقتی، جهت پیشگیری از خسارت جبران‌ناپذیر نسبت به حقوق هر یک از طرفین دعوا تا زمان تصمیم نهایی است. در قضیه گامبیا علیه میانمار و دستور موقت دیوان، گامبیا اعلام داشت که صدور دستور اقدامات موقت برای محافظت در برابر صدمات بیشتر

75. www.worldcourts.com/pcj/eng/decisions/1932.08.03_greenland.htm, para 27, 1400/04/11.

76. Vienna Convention on Consular Relations (Paraguay v. United States of America), Provisional Measures, Order of 9 April 1998, I. C. J. Reports 1998, p. 248.

77. LaGrand (Germany v. United States of America), Provisional Measures, Order of 3 March 1999, I. C. J. Reports 1999, p. 9

78. Avena and Other Mexican Nationals (Mexico v. United States of America) Request for the Indication of Provisional Measures, ICJ Reports, 2003, pp 77-90.

79. ICJ Reports (2009), pp. 139, 148-53, p. 46-64.

80. Aegean Sea case, pp. 11, para. 33.

81. ICJ Reports, 23 January 2007, pp. 3, 1357.

82. Paolo Palchetti, "The Power of the International Court of Justice to Indicate Provisional Measures to Prevent the Aggravation of Dispute", *Leiden Journal of International Law* 21(2008), 626.

و جبران‌ناپذیر به حقوق گروه روهینگی بر اساس کنوانسیون منع نسل‌زدایی ضروری است. چراکه این حقوق همچنان نقض می‌شود و اقداماتی همچون از بین بردن عمدی یا محروم کردن دسترسی به غذا، سرپناه و سایر موارد ضروری زندگی به روشی که برای نابودی کامل یا جزئی گروه روهینگی توسط دولت میانمار لحاظ شده، استمرار دارد. کاملاً واضح است که میانمار قصد ندارد به این اقدامات پایان دهد و همچنان به دنبال نابودی این گروه در قلمرو خود است. این مهم توسط هیأت مأموریت حقیقت‌یاب سازمان ملل متحد در اواسط سپتامبر ۲۰۱۹ مورد تأیید قرار گرفته است.^{۸۳}

همان‌طور که در قضیه نقض‌های ادعایی عهدنامه مودت ایران علیه آمریکا مطرح شد؛ دیوان اختیار دارد تا در صورتی که خطر آسیب جبران‌ناپذیر نسبت به حقوق مورد دعوا وجود داشته باشد، اقدامات موقت را اتخاذ کند.^{۸۴} دیوان در قضیه گینه علیه فرانسه با تأکید بر شرط فوریت عنوان نمود هنگامی که اقدامات مستعد ایجاد آسیب جبران‌ناپذیر، قبل از تصمیم نهایی دیوان ممکن است هر لحظه رخ دهند، اتخاذ اقدامات موقت فوریت دارد.^{۸۵} دیوان با اشاره به اقدامات موقت بیان داشت که نیازی به «اثبات نقض کنوانسیون نسل‌زدایی» نیست و در این مرحله لازم نیست به یافته‌های قطعی یا قابل استناد برسد.^{۸۶}

قابل ذکر است که قبلاً هنگامی که حقوق مشابه کنوانسیون نسل‌زدایی یک گروه توسط اقدامات مشابه تهدید شده، دیوان اقدامات موقت را اتخاذ کرده است.^{۸۷} دیوان همچنین در شرایطی که امکان تشدید و گسترش تنش وجود داشته در جهت حمایت از گروه آسیب‌پذیر مبادرت به اقدامات موقت کرده است.^{۸۸} در قضیه حاضر نیز که تمام اعضای گروه روهینگی در میانمار به دلیل تلاش‌های عمدی و شبه عمد میانمار برای نابودی آنها، در معرض خطر جدی نسل‌زدایی قرار دارند، جنایات مداوم میانمار علیه گروه روهینگی که به خوبی توسط گزارش‌های معتبر سازمان ملل متحد مستند شده است، این گروه را نیازمند محافظت فوری نموده است. این امر مورد تأیید مأموریت حقیقت‌یاب سازمان ملل متحد نیز قرار گرفته است.^{۸۹} «در گزارش سپتامبر ۲۰۱۹ مأموریت حقیقت‌یاب تأیید کرد که دولت همچنان به

83. UN OHCHR, Flash Report (2017), p. 16-17.

84. Alleged Violations of the 1955 Treaty of Amity, Economic Relations, and Consular Rights, Order of 3 October 2018, p. 645, paras. 77 & 78.

85. Immunities and Criminal Proceedings (Equatorial Guinea v. France), 2016, p. 1169, para. 90.

86. I.C.J. Reports 1993, p. 22, paras. 44, 46.

87. I.C.J. Reports 1993, p. 16, para. 25.

88. Application of the International Convention on Racial Discrimination (Georgia v. Russian Federation), Provisional Measures, I.C.J. Reports 2008, p. 396, para. 143.

89. UN Fact- Finding Mission, Report of the Detailed Findings (2018), para. 1433.

اقدامات خود به قصد نسل‌زدایی ادامه می‌دهد و روهینگیایی‌ها همچنان در خطر جدی نسل‌زدایی قرار دارند.^{۹۰} در سال ۲۰۱۹، کمیته رفع تبعیض علیه زنان دریافت که اعضای باقیمانده گروه روهینگی با گرسنگی اجباری و عدم امنیت غذایی روبرو هستند.^{۹۱} در ژوئیه ۲۰۱۹، سازمان غذا و کشاورزی ملل متحد ۹۲ و برنامه جهانی غذا^{۹۳} هشدار دادند که امنیت غذایی در شمال ایالت راکین در میانمار در معرض خطر است.^{۹۴} به نظر می‌رسد میانمار برای اجرای سیاست گرسنگی اجباری گروه روهینگی، زمین‌های کشاورزی را به صورت گسترده مصادره کرده است.^{۹۵} هیأت نمایندگی ملل متحد دریافت که «خشونت شدید علیه روهینگی همچنان ادامه دارد» و «خطر واقعی و قابل توجهی برای وخامت اوضاع وجود دارد و هیچ شکی باقی نمی‌گذارد که تقریباً ششصد هزار روهینگیایی که در میانمار باقی مانده‌اند در معرض خطر نسل‌زدایی بیشتر دولت میانمار قرار دارند.»^{۹۶} در نتیجه، مردم روهینگی طبق قواعد کنوانسیون، همچنان در معرض خطر جدی نسل‌زدایی هستند.^{۹۷}

همان‌طور که دیوان از اختیار صدور دستور موقت در قضایای قبلی از جمله قضیه نقض‌های ادعای عهدنامه مودت ایران علیه ایالات متحده آمریکا استفاده کرده است؛^{۹۸} فقط در صورت وجود فوریت اقدامات موقت را اتخاذ خواهد کرد، به این معنا که خطر واقعی و قریب‌الوقوعی وجود دارد و پیش از آنکه دیوان تصمیم نهایی خود را اتخاذ کند، آسیب جبران‌ناپذیری به حقوق طرف مقابل داشته باشد. به عبارتی شرط فوریت زمانی محقق می‌شود که قبل از تصمیم نهایی دیوان در مورد پرونده، هر لحظه امکان اقداماتی که موجب آسیب جبران‌ناپذیر می‌شود وجود داشته باشد.

گامییا ادعا می‌کند که خطر آسیب جبران‌ناپذیر به حقوق روهینگی و حقوق آن تحت کنوانسیون نسل‌زدایی و همچنین فوریت وجود دارد. طبق گزارش گامییا، نه‌تنها میانمار در گذشته نه‌چندان دور اقدام به نسل‌زدایی روهینگیایی‌ها نموده، بلکه خطر جدی ادامه این اقدامات وجود دارد زیرا دولت میانمار همچنان قصد نسل‌زدایی دارد و مرتکب جنایات علیه اعضای گروه روهینگی می‌شود.

90. Ibid. (2019), para. 140.

91. UN Fact-Finding Mission, 2019, para. 158 (quoting UN doc. No. CEDAW/C/MMR/EP/CO/1 (8 March 2019)).

92. FAO

93. WFP

94. Ibid., para. 159.

95. Ibid., para. 139.

96. Ibid., paras. 9, 58.

97. Ibid., para. 123.

98. I.C.J. Reports 2018 (II), p. 645, para. 77.

میانمار تلاش داشت تا با عدم امکان اثبات نقض کنوانسیون نسل‌زدایی، عدم فوریت دستور موقت را اثبات نماید. با این حال ادعا می‌کند که اکنون با حمایت نهادهای بین‌المللی در تلاش برای بازگرداندن روهینگیایی‌های آواره در بنگلادش به کشور است و پیگیر ابتکارات مختلفی با هدف ایجاد ثبات در ایالت راکین، محافظت از کسانی که در آنجا هستند یا بازگشته‌اند، می‌باشد. میانمار بر چالش‌های پیش روی خود، از جمله، در پایان دادن به درگیری مسلحانه داخلی با ارتش آراکان در ایالت راکین، تأکید می‌کند که اقدامات موقت توسط دیوان ممکن است «درگیری مسلحانه داخلی ۲۰۱۶-۲۰۱۷ با ارتش آزادی‌بخش روهینگیای دوباره احیا کند و تلاش‌های فعلی این دولت را برای مصالحه با گروه مزبور تضعیف کند.»

قاضی ترینداد در نظریه جداگانه خود منضم به دستور موقت دیوان در این قضیه، استناد به وقوع آسیب‌پذیری شدید انسانی را مورد تأیید قرار داده و عنوان داشته که گروه روهینگیای از آسیب‌پذیری شدید برخوردار است و با توجه به استمرار اعمال نسل‌زدایی علیه آنها، این خطر از هر زمان دیگری جدی‌تر است.^{۹۹}

در این رابطه دیوان یادآوری می‌کند که؛ همان‌طور که در قطعنامه ۹۶ (I) مجمع عمومی در ۱۱ دسامبر ۱۹۴۶، نسل‌زدایی نفی حق وجودی کل بشریت است، قتل نیز، انکار حق زندگی فردی افراد است، این اعمال وجدان بشریت را خدشه‌دار می‌کند و مغایر با اصول اخلاقی و اهداف سازمان ملل است. با توجه به ارزش‌های بنیادین که توسط کنوانسیون نسل‌زدایی محافظت می‌شود، دیوان می‌داند که حقوق مورد بحث در این قضیه، به ویژه حقوق گروه روهینگیای در میانمار و محافظت در برابر قتل و سایر اقداماتی که وجود آنها را به‌عنوان یک گروه تهدید می‌کند، از ماهیتی برخوردار است که تعرض به آنها می‌تواند آسیب جبران‌ناپذیر داشته باشد.^{۱۰۰} دیوان با اشاره به گزارش‌های هیأت حقیقت‌یاب و قطعنامه ۲۴۶/۷۴ مجمع عمومی در ۲۷ دسامبر ۲۰۱۹ به خطراتی که گروه روهینگیای با آن مواجه هستند به‌علاوه خطر نقض کنوانسیون نسل‌زدایی اشاره می‌کند.^{۱۰۱}

دیوان در خصوص ادعاهای میانمار مبنی بر انجام اقداماتی برای بازگشت پناهندگان روهینگیایی

99. Application of the Genocide Convention, Gambia v. Myanmar (sep. op. cançado trindade), para 70.

100. Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (Gambia v. Myanmar) order 23 January 2020, para 70.

101. United Nations, doc. A/RES/74/246, 27 December 2019, preambular para. 25 -Fact-Finding Mission on Myanmar, doc. A/HRC/42/CRP.5, 16 September 2019, paras. 4, 57, 107, 120, 158 and 212).& doc. A/RES/74/246, 27 December 2019, preambular para. 14.

حاضر در بنگلادش به کشور، خاطر نشان می‌کند که میانمار مستندات مشخصی را با هدف شناسایی و اطمینان از حقوق گروه روهینگیا به عنوان یک گروه محافظت شده تحت کنوانسیون نسل‌زدایی به دیوان ارائه نکرده است. علاوه بر این، دیوان نمی‌تواند نظر مجمع عمومی سازمان ملل در تاریخ ۲۷ دسامبر ۲۰۱۹، در مورد اوضاع بحرانی ایالت راکین را نادیده بگیرد؛ «اوضاع در ایالت راکین بهبود نیافته است تا شرایط لازم برای بازگشت پناهندگان و سایر آوارگان اجباری به مکان‌های خود فراهم شود.»^{۱۰۲} لذا استنادات میانمار مانع نتیجه‌گیری دیوان از وجود یک ریسک واقعی و خطر قریب‌الوقوع با تبعات جبران‌ناپذیر به حقوق گروه مزبور در کنوانسیون نمی‌شود.

با توجه به ملاحظات فوق‌الذکر، دیوان معتقد است احتمال ورود آسیب جبران‌ناپذیر به حقوق خواسته شده توسط گامبیا وجود دارد. دیوان در ابتکار جدید وظیفه نظارت بر اجرای دستور موقت خود را بر عهده می‌گیرد و در مورد اقدام موقت درخواست شده توسط گامبیا مبنی بر اینکه هر یک از طرفین گزارشی را در مورد کلیه اقدامات انجام‌شده برای اجرای دستور خود به دیوان ارائه دهد، با استناد ماده ۷۸ آیین دادرسی خود یادآوری می‌کند که اختیار چنین خواسته‌ای را دارد. لذا در بندهای اجرایی به خواسته گامبیا در این زمینه جامه عمل می‌پوشاند. دیوان دوباره تأیید می‌کند که دستورات مربوط به اقدامات موقت تحت ماده ۴۱ اساسنامه دارای اثر الزام‌آور است و تعهدات حقوقی بین‌المللی را برای هر طرفی که اقدامات موقت خطاب به آن است ایجاد می‌کند.^{۱۰۳}

۵- فوریت و ضرورت صدور دستور موقت در پرونده نقض کنوانسیون نسل‌زدایی توسط میانمار

شرط فوریت زمینه‌ای برای توجیه هرگونه اقدام حمایتی است. فوریت با قریب‌الوقوع بودن آسیب غیرقابل جبران رابطه نزدیکی دارد؛ زیرا اگر هیچ آسیب غیرقابل جبران قریب‌الوقوعی نباشد، فوریتی نیز وجود نخواهد داشت. تأثیر شرط فوریت در قضیه اونا همانند قضایای برپرد و لاگراند، در پی صدور رأی محکومیت اعدام علیه آنها توسط دادگاه‌های ایالات متحده در صدور فوری دستور موقت دیوان مشهود است. در این رابطه دیوان دستور موقتی صادر کرد که بر اساس آن ایالات متحده آمریکا «باید همه اقدامات ضروری را اتخاذ کند و مطمئن شود که ... تا زمان صدور رأی نهایی دیوان اشخاص مزبور اعدام

102. Ibid, para. 20

103. LaGrand case (Germany v. U. S), Judgment, I.C.J. Reports 2001, p. 506, para. 109)

نمی‌شوند.^{۱۰۴} به دلایل مشابهی شرط فوریت در قضایایی که با نسل‌زدایی یا پاک‌سازی قومی در ارتباط هستند، وجود دارد. در همه این قضایا آسیب غیرقابل جبران از خطر تهدید زندگی انسان در مقیاس وسیع و یا در یک وضعیت خاص ناشی می‌شد. در قضیه پاکستان علیه هند، خواهان خود از دیوان درخواست کرد که به‌منظور تسهیل مذاکرات، درخواست پاکستان برای صدور دستور موقت را به تأخیر بیندازد.^{۱۰۵} در نتیجه دیوان به این نتیجه رسید که دیگر با فوریتی برای صدور دستور موقت مواجه نیست.^{۱۰۶}

در قضیه گریت بلت^{۱۰۷} دیوان دریافت که هیچ فوریتی برای صدور دستور موقت وجود ندارد؛ زیرا زمان ممانعت از عبور قبل از پایان سال ۱۹۹۴ بوده و رسیدگی به ماهیت قضیه قبل از آن زمان به پایان رسیده است.^{۱۰۸} همچنین در قضیه قرار بازداشت^{۱۰۹}، دیوان درخواست صدور دستور موقت را به دلیل فقدان فوریت رد کرد؛ زیرا شخص مرتبط با درخواست، آقای پرودیا دیگر وظایف وزیر امور خارجه را انجام نمی‌داد، به طوری که مسافرت‌های خارجی کمتری داشت. در قضیه مسائل مربوط به پیگرد قضایی یا استرداد مجرمین، دیوان دریافت که با توجه به تضمین‌های داده‌شده توسط سنگال، به آقای هابره^{۱۱۰} اجازه ترک سنگال در حین رسیدگی داده نشده بود و فوریتی برای صدور دستور موقت وجود نداشت؛^{۱۱۱} بنابراین فوریت از جنبه ماهوی صدور دستور موقت شامل عامل زمان می‌شود و باید به این نتیجه رسید که «عمل مزبور قبل از رأی نهایی دیوان موجب آسیب جبران‌ناپذیر به حقوق طرفین می‌شود.»^{۱۱۲} تنها چیزی که مهم است قریب‌الوقوع بودن اقدام آسیب‌رسان به حقوق در معرض خطر است. در قضیه لاگرانند برای اولین بار صدور دستور موقت بدون برگزاری جلسه استماع شفاهی دعوی به علت فوریت فوق‌العاده قضیه در فقط ۲۳ ساعت صادر شد.^{۱۱۳}

رویه دیوان، به ویژه در قضیه نیکاراگوئه، لاکربی، اختلافات مرزی و نسل‌زدایی (بوسنی) که اختلاف مطروحه نزد دیوان در یک سازمان منطقه‌ای یا شورای امنیت نیز مطرح بود؛ نشان می‌دهد که این

104. Avena case, 2008, pp. 311, 328.

105. ICJ Report, 1973, p160.

106. Ibid. pp. 328, 330.

107. Great belt

108. <https://www.icj-cij.org/public/files/case-related/86/086-19910729-ORD-02-00-EN.pdf>, Accessed 1400/04/05

109. (Congo v. Belgium) Request for Provisional Measures, ICJ Reports, 2000, pp. 182, 201.

110. Hissène Habré

111. <https://www.icj-cij.org/public/files/case-related/144/144-20090528-ORD-01-00-EN.pdf> para 68, 1400/03/21.

112. Avena case (Mexico v. U S), ICJ Reports, 2003, pp. 77, 90.

113. LaGrand case, Provisional Measures, ICJ Reports, 1999, pp. 9, 14.

امر مانعی برای رسیدگی به یک قضیه ذیل ماده ۴۱ نزد دیوان نیست.^{۱۱۴} هرگاه دیوان از یک اقدام قریب‌الوقوع آسیب‌رسان به حقوق در معرض خطر آگاه شود، اختیار صدور دستور موقت به منظور حفظ کارایی عملکرد قضایی خود را دارد.^{۱۱۵}

همان‌طور که دیوان در احکام قبلی خود در مورد اقدامات موقت تأکید کرده است: «شرط فوریت زمانی برآورده می‌شود که اقدامات موجب آسیب جبران‌ناپذیر در هر لحظه و قبل از تصمیم‌گیری نهایی دیوان در مورد قضیه اتفاق بیفتد.»^{۱۱۶} این رویه منطبق با گزارش مأموریت حقیقت‌یاب سازمان ملل در ۱۶ سپتامبر ۲۰۱۹ است (با توجه به ادامه خشونت شدید علیه روهینگیایی‌ها، خطر واقعی و قابل توجهی برای بدتر شدن بیشتر وضعیت وجود دارد. دلایل منطقی وجود دارد که نشان‌دهنده قصد نسل‌زدایی از سوی دولت علیه روهینگیاست. خطر جدی برای وقوع یا تکرار اقدامات نسل‌زدایی وجود دارد و میانمار در تعهد خود برای جلوگیری از نسل‌زدایی، تحقیق در مورد نسل‌زدایی و تصویب قوانین مؤثر کیفری برای مجازات عاملان نسل‌زدایی کوتاهی می‌کند.)^{۱۱۷}

همچنین در ۲۶ نوامبر ۲۰۱۹، گزارشگر ویژه سازمان ملل در امور حقوق بشر در میانمار، اعلام داشت که اعضای گروه روهینگیاست که هنوز در ایالت راخین حضور دارند از حقوق اولیه خود محروم و در اردوگاه‌های بازداشت شده یا روستاهای دورافتاده محدود شده‌اند. خشونت‌ها و رفتارهای غیرانسانی همچنان ادامه دارد و این گروه در خطر واقعی نسل‌زدایی مجدد قرار دارند.^{۱۱۸}

دیوان در پرونده‌های دیگری نسبت به این اقدامات واکنش نشان داده است. در پرونده اوکراین علیه روسیه دیوان به این دلیل که تاتارهای کریمه و قومیت اوکراینی در کریمه در معرض خطر آسیب‌پذیری فوری قرار دارند^{۱۱۹} همچنین در دعوی قطر علیه امارات متحده عربی، دیوان با تأکید بر اینکه افرادی که مجبور به ترک محل سکونت خود هستند ممکن است در معرض خطر جدی آسیب جبران‌ناپذیر قرار گیرند، دستور موقت صادر کرده است.^{۱۲۰}

114. J.G. Merrills, "Interim Measures of Protection and the Substantive Jurisdiction of the ICJ." Cambridge L. J. 36, 1977. pp.90, 125.

115. Andreas Zimmermann et al. *The Statute of the International Court of Justice*. Vol. second. (Oxford, 2012), 1249.

116. Barcelona Traction, Light and Power Company, Limited (Belgium v. Spain), 1970, op.cit.

117. UN HRC, Detailed findings of the Independent International Fact-Finding Mission on Myanmar, UN doc. A/HRC/42/CRP.5 (16 Sept. 2019), para. 58; judges' folder, tab 2, p. 3.

118. Yanghee Lee and Isabel Todd, "Myanmar's military companies should be sanctioned", 2019, <https://www.aljazeera.com/indepth/opinion/myanmar-military-sanctioned-191120120104014.html>.

119. I.C.J. Reports 2017, p. 138, para. 96.

120. I.C.J. Reports 2018 (II), p. 431, paras. 69- 51.

در خصوص ادعای میانمار مبنی بر اینکه اقداماتی برای مقابله با هرگونه عمل نسل‌زدایی انجام داده است، گامیبا استدلال جدیدی را ارائه می‌دهد و با اشاره به دستور موقت دیوان در شکایت ایران علیه ایالات متحده، در پرونده نقض‌های ادعایی عهدنامه مودت، ابراز می‌کند که در پرونده بین ایران و ایالات متحده آمریکا، دیوان دریافت که تضمین‌های دولت خوانده نمی‌تواند جایگزین اقدامات موقت باشد.^{۱۲۱} میانمار در بالاترین سطوح رسمی خود، قبل از عملیات پاک‌سازی در سال ۲۰۱۶ تاکنون، بارها به سازمان ملل تضمین‌های بیهوده داده است. مع‌الوصف برای پیشگیری از تکرار وقایع مرتبط با نسل‌زدایی و تهدیدات فوری علیه گروه روهینگیا، ضرورت اتخاذ اقدامات موقت هوداست. لذا گامیبا بنا به فوریت امر، با اشاره به قضیه بوسنی علیه صربستان^{۱۲۲} از دیوان درخواست اتخاذ اقدامات موقت ذیل را نمود:

- الف) عمل فوری میانمار به تعهدات خود طبق کنوانسیون پیشگیری و مجازات جنایت نسل‌زدایی؛
ب) ارائه تضمین در مورد واحدهای مسلح نظامی، شبه‌نظامی ... مبنی بر عدم ارتکاب به نسل‌زدایی، توطئه، تحریک یا مشارکت در نسل‌زدایی علیه گروه روهینگیا؛
ج) عدم امحا یا پنهان کردن مدارک؛
د) عدم اقدام برای تشدید یا گسترش اختلاف موجود؛

ه) ارائه گزارش در مورد اجرای دستور موقت دیوان، حداکثر چهار ماه پس از صدور آن.
میانمار در دفاعیات خود در مورد عدم ضرورت دستور اقدامات موقت بر مبنای کنوانسیون نسل‌زدایی استدلال کرد که؛ در حال حاضر در میانمار یک درگیری مسلحانه داخلی بین ارتش آزادی‌بخش اراکان و یک گروه مسلح بودایی سازمان‌یافته در جریان است. لذا این موضوع و رویداد در صلاحیت موضوعی کنوانسیون منع نسل‌زدایی قرار نمی‌گیرد. این کشور همچنین در خصوص ارائه گزارش دوره‌ای به دیوان در مورد اجرای اقدامات موقت حمایتی، تأکید داشت؛ چنین اقدامی مشابه تعهد به ارائه گزارش طبق ماده ۴۰ میثاق بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی یا ماده ۱۹ کنوانسیون منع شکنجه است. لیکن کنوانسیون نسل‌زدایی هیچ‌گونه تعهد به گزارش‌دهی به مرجع نظارتی خاصی را در نظر نگرفته است. حتی اگر این موضوع در کنوانسیون درج‌شده باشد باز دیوان نهادی نخواهد بود که چنین گزارش‌هایی باید به آن ارائه شود. این وظیفه دیوان نیست که نهادهای نظارت بر حقوق بشر را از طریق اقدامات

121. (Iran v. U S), Order of 3 October 2018, p. 645, para. 77-24.

122. Application of the Convention of Genocide (Bosnia v. Serbia), Provisional Measures, 1993, p. 16, para. 25.

موقتی که در معاهده پیش‌بینی نشده است تأسیس کند. از طرفی میانمار در حال حاضر در تلاش برای بازگرداندن افراد آواره در بنگلادش است.^{۱۳۳} اگر دیوان بپذیرد که خطر قریب‌الوقوع نسل‌زدایی در میانمار وجود دارد، این امر مانعی فوری بر سر راه تلاش‌های فعلی بازگشت آوارگان به کشور ایجاد می‌کند. این یک عامل بسیار مهم است که دیوان باید هنگام تصمیم‌گیری در مورد اقدامات موقت به آن توجه کند. در خصوص استدلال میانمار قابل ذکر است که؛ اولاً کنوانسیون منع نسل‌زدایی اقدامات حمایتی را پیش‌بینی کرده است لذا دیوان با استفاده از ظرفیت قانونی خود وظیفه دارد برای پایان دادن به وضعیت مداوم آسیب‌پذیری شدید افراد در معرض نسل‌زدایی اقدامات حمایتی را اتخاذ نماید. ثانیاً در شرایط تداوم وضعیت کنونی نسل‌زدایی در میانمار، طبیعتاً حقوق بنیادین انسانی نیازمند حمایت است. لذا اقدامات مورد درخواست منطقی و برای ممانعت از ادامه روند نسل‌زدایی ضروری هستند. ثالثاً اقدامات حمایتی موقت در سال‌های اخیر، توانسته است از تعداد زیادی از افراد در شرایط آسیب‌پذیری شدید محافظت کند، بنابراین اتخاذ این اقدامات به یک تضمین حقوقی تبدیل و ویژگی پیشگیرانه پیدا کرده است. رابعاً آسیب‌پذیری شدید انسانی امری قانع‌کننده‌تر از توسل به اصطلاح «قابل قبول» حقوقی مورد ادعای میانمار برای دستور اقدامات موقت حمایتی تحت کنوانسیون علیه نسل‌زدایی است.

با عنایت به مراتب فوق دیوان اقدامات موقت زیر را اتخاذ کرد:

- ۱- میانمار طبق تعهدات خود در کنوانسیون نسل‌زدایی، در رابطه با اعضای گروه روهینگیا در قلمرو خود، تمام اقدامات در حد توان خود را برای جلوگیری از انجام کلیه اقدامات در محدوده ماده ۲ این کنوانسیون به کار گیرد؛^{۱۳۴}
- ۲- میانمار در رابطه با اعضای گروه روهینگیا در قلمرو خود اطمینان حاصل خواهد کرد که ارتش این کشور و همچنین هر واحد شبه نظامی که توسط آنها هدایت یا پشتیبانی شود و سازمان و دیگر اشخاص تبعه این کشور، اعمالی را که در ماده ۳ کنوانسیون منع شده مرتکب نشوند؛
- ۳- جمهوری اتحادیه میانمار اقدامات مؤثری را برای جلوگیری از امحای مدارک و اطمینان از

123. Questions relating to the Obligation to Prosecute or Extradite (Belgium v. Senegal), Provisional Measures, Order of 28 May 2009, I.C.J. Reports 2009, p. 152, para. 62.

۱۲۴. الف) کشتن اعضای گروه؛ ب) صدمه جدی جسمی یا روحی به اعضای گروه؛ ج) ایجاد شرایط زندگی عمدی در گروه، با هدف تخریب فیزیکی افراد به طور کامل یا جزئی؛ د) انتقال اجباری اطفال آن گروه به گروه دیگر؛ و) جلوگیری از زاد و ولد آن گروه.

حفظ شواهد و مدارک مربوط به اتهامات وارده در محدوده ماده دو کنوانسیون انجام خواهد داد؛
۴- میانمار از تاریخ صدور دستور دیوان هر شش ماه یک بار تا زمان تصمیم‌گیری نهایی در مورد پرونده، گزارش کلیه اقدامات انجام‌شده برای اجرای این دستور را به دیوان ارائه می‌دهد.

نتیجه‌گیری

احراز صلاحیت اجمالی دیوان برای کنار آمدن با شرایط پیش‌بینی‌نشده، از جمله حمایت از حقوق بشر در معرض خطر ناشی از یک وضعیت بحرانی نیز در همین راستا قابل تفسیر می‌باشد. در قضیه نسل‌زدایی در میانمار دیوان با تأسی از رویه خود و اذعان به تعهدات عام‌الشمول کشورها، طبق کنوانسیون منع نسل‌زدایی، دادخواست گامبیا علیه میانمار را پذیرفت، درحالی‌که گامبیا متأثر از اقدامات میانمار علیه گروه روهینگیا نبود. این امر در راستای اعمال تعهدات عام‌الشمول و اهتمام دیوان به این تعهدات تفسیر می‌گردد. از طرفی دیوان برای اولین بار به قطعنامه‌های سازمان ملل و گزارش‌های سازمان‌ها و نهادهای حقوق بشری در تبیین موضوع شکایت استناد می‌کند. همچنین با الزام به گزارش دهی نوبه‌ای در مورد اجرای دستور موقت خود، نظارت بر اجرای این دستورات را بر عهده می‌گیرد. دیوان جمهوری میانمار را متعهد به ارائه اطمینان برای عدم اقدام مغایر با کنوانسیون فوق می‌نماید. البته به نظر می‌رسد دیوان برای ایفای نقش مؤثرتر خود در اعمال حقوق بین‌الملل و اجرای عدالت، باید چیزی بیش از توقف درگیری‌ها و اعمال متخلفانه بین‌المللی را در دستور موقت خود تضمین نماید. دیوان فارغ از اقدامات موقت درخواست شده، هرگاه شرایط اقتضا کند، اختیار دارد تا اقدامات موقتی را بنا به تشخیص خود، رأساً برای جلوگیری از «تشدید اختلاف» اتخاذ کند. دیوان بنا به رویه قبلی خود با استناد به بند (۲) ماده ۷۵ قواعد دادرسی در خصوص صدور دستوراتی غیر از موارد خواسته‌شده، رأساً اقدام مربوط به دسترسی گروه‌های حقیقت‌یاب سازمان ملل به میانمار را اتخاذ می‌کند. هر چند دیوان در این قضیه ابتکارات و نوآوری‌هایی داشت ولی از آنجا که دو سال پس از دستور موقت دیوان در قضیه نسل‌زدایی (بوسنی علیه صربستان) حدود ۸ هزار نفر در سربرنیتسا به قتل رسیدند، بنا به این تجربه لازم بود تا اقدامات موقت حمایتی جدی‌تری را اتخاذ می‌کرد؛ به‌نحوی که استمرار برخی از اقدامات منع شده در کنوانسیون متوقف می‌شد. همان‌طور که میانمار نیز در مقام دفاع از عدم ضرورت اتخاذ تصمیم دیوان برای اتخاذ اقدامات حمایتی نیز به بی‌تأثیری این تصمیمات اشاره نمود. مع‌الوصف دیوان سعی نموده تا با استفاده از ابزار دستور موقت از حقوق بشر حمایت نموده به‌مرور باعث تقویت بُعد پیشگیرانه حقوق بین‌الملل به سود

ابنای بشر شود. درواقع در توسعه رویه قضایی دیوان در صدور قرار موقت، دیوان علاوه بر معیارهای خسارت جبران‌ناپذیر و فوریت (حتمی و قریب‌الوقوع بودن خسارت)، دو مبنای دیگر یعنی جلوگیری از تشدید اختلاف و ممانعت از نقض حقوق بشر را برای صدور دستور موقت در نظر می‌گیرد. لذا در برخی از پرونده‌ها مانند پرونده دریای اژه^{۱۲۵} یا قضیه کارخانه‌های کاغذسازی^{۱۲۶} که خسارت‌ها مادی و قابل جبران بوده، دیوان از صدور دستور موقت خودداری کرده است چراکه می‌تواند به مسأله خسارت در مراحل ماهوی رسیدگی کند. به نظر می‌رسد، ویژگی این اقدامات از احتیاطی بودن فراتر رفته و علاوه بر تضمین حقوق در معرض خطر، ویژگی اساساً قیّم‌آبانه یا حمایتی پیدا کرده‌اند. اساساً می‌توان پیشگیری از تهدیدات راجع به حقوق بین‌الملل بشر را مهم‌ترین هدف این اقدامات محسوب نمود.

125. Aegean Sea case, pp. 11, para. 33

126. ICJ Reports, 23 January 2007, pp. 3, 1357

فهرست منابع

الف) منابع فارسی

- آقای، سید داود. «بازخوانی پرونده شرکت نفت ایران- انگلیس در دیوان بین‌المللی دادگستری». فصلنامه مطالعات روابط بین‌الملل ۷(۲۶)(۱۳۹۳): ۸-۳۳.
- خاور، محمد. «صلاحیت دیوان بین‌المللی دادگستری (دیوان لاهه)»، تهران: ۱۳۴۳.
- زمانی، سید قاسم. «بررسی ابعاد حقوقی قرار موقت دیوان بین‌المللی دادگستری در پرونده ایران علیه ایالات متحده آمریکا». نشست علمی دانشگاه علامه طباطبائی (تهران)، ۲۲ مهر ۱۳۹۷.
- زمانی، سید قاسم و حیدر پیری. «کارکرد منافع ملی حیاتی در حوزه‌های انسانی حقوق بین‌الملل». مجله حقوقی دادگستری ۷۹ (۱۳۹۱): ۳۹-۷۱.
- شاملو، سوده. نسبیت احکام دیوان بین‌المللی دادگستری. تهران: شهر دانش، ۱۳۹۳.
- ضیایی بیگلری، محمدرضا. آرا و نظریات مشورتی دیوان بین‌المللی دادگستری. جلد چهارم. تهران: انتشارات دانشگاه علامه طباطبائی، ۱۳۸۸.
- محبی، محسن و وحید بذار. «اقدامات تأمینی (دستور موقت) دیوان بین‌المللی دادگستری: الزام یا توصیه؟». فصلنامه قضاوت ۱۵ (۱۳۹۷): ۹۱-۱۱۵.
- محبی، محسن و وحید بذار. «ارزیابی ایرادهای آمریکا در مورد دستور موقت در قضیه نقض‌های ادعایی عهدنامه مودت». فصلنامه مطالعات حقوق عمومی ۵۰ (۱۳۹۹): ۲۷۲-۲۰۰.
- محبی، محسن. «حکم صلاحیتی دیوان بین‌المللی دادگستری در قضیه سکوه‌های نفتی (دعوی جمهوری اسلامی ایران علیه ایالات متحده آمریکا)». فصلنامه دیدگاه‌های حقوقی ۴ (۱۳۷۵): ۱۱۴-۱۳۸.
- مرادی نوده، سیرالله. «اجرای تصمیمات دیوان بین‌المللی دادگستری». مجله حقوق خصوصی ۳ (۱۳۸۲): ۹۱-۱۰۸.
- ممتاز، جمشید، مسعود علیزاده و شهرام زرنشان. «تأملی دوباره بر اصل رضایی بودن صلاحیت در عملکرد دیوان بین‌المللی دادگستری». مجله حقوقی بین‌المللی ۵۵ (۱۳۹۵): ۳۰-۹.
- میرعباسی، سید باقر و امیر فامیل زوار جلالی. «صلاحیت دیوان بین‌المللی دادگستری در صدور قرار موقت با نگاه موردی بر قضیه اوکراین علیه فدراسیون روسیه سال ۲۰۱۷»، فصلنامه مطالعات حقوق عمومی ۵۰، ۴ (۱۳۹۹): ۱۵۲۴-۱۵۰۵.
- میرعباسی، سید باقر و سیدحسین سادات میدانی. «دادرسی‌های بین‌المللی، دیوان بین‌المللی دادگستری در تئوری و عمل». تهران: انتشارات جنگل، ۱۳۸۴.

ب) منابع انگلیسی

- Al-Qahtani, Mutlaq Majed. "Enforcement of International Judicial Decisions of the International Court of Justice in Public International law". PhD Thesis, University of Glasgow, 2003.
- Aegean Sea Continental Shelf (Greece v. Turkey) Request for the Indication of Interim Measures, ICJ Reports, 1976.
- Anglo-Iranian Oil Co. Case (United Kingdom v. Iran), Order of July 5th, 1951: I.C.J.

- Reports 1951, Dissenting opinion of Judges Winiarski and Badawi Pasha, 1951.
- Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (Bosnia v. Serbia), Judgment, I.C.J. Reports, 2007.
 - Application of the International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination (Qatar v. U A E), Provisional Measures, I.C.J. Reports 2018 (II).
 - Armed Activities case (New Application) (DRC/Rwanda), ICJ Reports (2002), (Croatia v. Serbia), Judgment, I.C.J. Reports 2015 (I).
 - Alleged Violations of the 1955 Treaty of Amity, Economic Relations, and Consular.
 - Rights (Iran v. U S), Provisional Measures, Order of 3 October 2018. I.C.J. Reports 2018 (II).
 - Application of the International Convention for the Suppression of the Financing of Terrorism and of the International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination (Ukraine v. Russian Federation), Provisional Measures, Order of 19 April 2017, I.C.J. Reports 2017.
 - Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (Gambia v. Myanmar) order 23 January 2020, para 30.
 - Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (Bosnia and Herzegovina v. Serbia and Montenegro), Provisional Measures, Order of 8 April 1993, I.C.J. Reports 1993.
 - Application of the International Convention on the Elimination of All Forms of Racial.
 - Discrimination (Georgia v. Russian Federation), Provisional Measures, Order of 15 October, 2008, I.C.J. Reports 2008.
 - Application of the genocide convention, Gambia v. Myanmar. sep. op. cançado trindade. para 70.
 - Avena and Other Mexican Nationals (Mexico v. United States of America) Request for the Indication of Provisional Measures, ICJ Reports, 2003. pp 77-90.
 - Arrest Warrant of 11 April 2000 (Democratic Republic of the Congo v. Belgium) Request for the Indication of Provisional Measures, ICJ Reports, 2000.
 - Bekker, Pieter H.F. *Commentaries on World Court Decisions*, Martinus nijhoff, 1998.
 - Barcelona Traction, Light and Power Company, Limited (Belgium v. Spain), Second Phase, Judgment of 5 February 1970, I.C.J. Reports 1970, p. 32, para. 33.
 - Chorzów Factory case, PCIJ, Series A, No. 12, pp. 3, 6
 - doc. A/HRC/42/50, 2019, paras. 18 and 107.
 - Great Belt case, ICJ Reports (1991)
 - Hugh , Thirlway, *Advisory Opinion of International Courts*, EPIL, Vol.1. Eckart, 1981
 - I.C.J. Reports 1962
 - I.C.J. Reports 1996
 - I.C.J. Reports 1973

- I.C.J. Reports 1998
- I.C.J. Reports 1999
- ICJ Reports, 2003
- I.C.J. Reports 2007
- I.C.J. Reports 2009
- I.C.J. Reports 2016 (I)
- I.C.J. Reports 2017
- I.C.J. Reports 2018 (II)
- Immunities and Criminal Proceedings (Equatorial Guinea v. France), Provisional Measures, Order of 7 December 2016, I.C.J. Reports 2016 (II).
- Interpretation of Peace Treaties with Bulgaria, Hungary and Romania, First Phase, Advisory Opinion, I.C.J. Reports 1950, p. 74). United States Diplomatic and Consular Staff in Tehran, I.C.J. Reports, 1980.
- Icelandic Fisheries cases, 1973
- Interhandel case, ICJ Reports (1957), Great Belt case, ICJ Reports, 1991.
- Interhandel (Switzerland v. U.S of America) Request for the indication of interim measures, ICJ Reports, 1957.
- Jadhav (India v. Pakistan) Request for the indication of provisional measures, ICJ Reports, 2017
- LaGrand case, Provisional Measures, I.C.J. Reports, 1999. LaGrand (Germany v. United States of America), Provisional Measures, Order of 3 March 1999, I. C. J. Reports 1999, p. 9
- LaGrand (Germany v. United States of America), Judgment, I.C.J. Reports 2001, p. 506,
- Legality of Use of Force case (Yugoslavia/Spain) (Yugoslavia/United States of America),
- Merrills, J.G. "Interim Measures of Protection and the Substantive Jurisdiction of the ICJ." Cambridge L. J. 36, 1977.
- Nuclear Tests case (New Zealand/France) Judgment, ICJ Reports 1974
- Nuclear Tests (New Zealand v. France) case (New Zealand/France), ICJ Reports (1995)
- Nuclear Tests case (Request for Examination), ICJ Reports (1995)
- Obligation to Prosecute or Extradite (Belgium v. Senegal) Provisional Measures, Order of 28 May 2009, I.C.J. Reports 2009.
- Oil Platforms (Islamic Republic of Iran v. United States of America), Preliminary Objection, Judgment, I.C.J. Reports 1996 (II)
- Pulp Mills on the River Uruguay (Argentina v. Uruguay) Request for the Indication of Provisional Measures, ICJ Reports, 23 January 2007
- Palchetti, Paolo. "The Power of the International Court of Justice to Indicate Provisional Measures to Prevent the Aggravation of Dispute." Leiden Journal of International Law, 2008. p.626

- Questions relating to the Obligation to Prosecute or Extradite (Belgium v. Senegal), Provisional Measures, Order of 28 May 2009, I.C.J. Reports 2009
- Qatar v. U. A. E, Provisional Measures, Order of 23 July 2018, I.C.J. Reports 2018 (II)
- Rosenne, Shabtai. Provisional Measures in International Law. Oxford, 2005. pp.9- 62
- Robert Kolb, The International Court of Justice (2013), p. 271; judges' folder, tab 3.18
- Reservations to the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide, Advisory Opinion of 28 May 1951, I.C.J. Reports 1951.
- Request for an Examination of the Situation in Accordance with Paragraph 63 of the Court's Judgment of 20 December 1974 in the Nuclear Tests (New Zealand v. France) case (New Zealand/France), ICJ Reports (1995), pp. 288 et seq
 - South West Africa (Ethiopia v. South Africa; Liberia v. South Africa, Preliminary Objections, Judgment, I.C.J. Reports 1962).
 - Sino-Belgian Treaty case, PCIJ, Series A, No. 8, (1951)
 - Situation of human rights of Rohingya Muslims and other minorities in Myanmar, A/HRC/RES/42/3, para. 3 (available at <https://undocs.org/en/A/hrc/res/42/3>; <https://undocs.org/fr/A/hrc/res/42/3>).
 - Thirlway, Hugh, Advisory Opinion of International Courts, EPIL, Vol.1.Eckart,1981, pp.260
 - UN Fact- Finding Mission, Report of the Detailed Findings (2018),
 - United Nations, Official Records of the General Assembly, doc. A/74/PV.8, 26 September 2019, p. 31 and doc. A/74/PV.12, 28 September 2019
 - UN OHCHR, Flash Report (2017), pp. 16-17.
 - UN Fact- Finding Mission, Report of the Detailed Findings (2019), para. 158 (quoting CEDAW, Concluding Observations on the Exceptional Report of Myanmar (advance unedited version, UN doc. No. CEDAW/C/MMR/EP/CO/1 (8 March 2019)).
 - United Nations, doc. A/RES/74/246, 27 December 2019, preambular para. 25 and United Nations, Detailed findings of the Independent International Fact-Finding Mission on Myanmar, (United Nations, doc. A/RES/74/246, 27 December 2019, preambular para. 14
 - United Nations, doc. A/RES/74/246, 27 December 2019, preambular para. 20
 - UN HRC, Detailed findings of the Independent International Fact-Finding Mission on Myanmar, UN doc. A/HRC/42/CRP.5 (16 Sept. 2019), para. 58; judges' folder, tab 2, p. 3.
 - United States Diplomatic and Consular Staff in Tehran, I.C.J rep,1980.
 - Vienna Convention on Consular Relations (Paraguay v. United States of America), Provisional Measures, Order of 9 April 1998, I. C. J. Reports 1998, p. 248
 - www.icj-cij.org/public/files/case-related/86/086-19910729-ORD-02-00-EN.pdf, Accessed 1400/04/05.
 - www.icj-cij.org/public/files/case-related/144/144-20090528-ORD-01-00-EN.pdf para 68, 1400/03/21.

- www.icj-cij.org/public/files/case-related/59/059-19730622-ORD-01-00-EN.pdf, Accessed 1400/06/10.

- www.worldcourts.com/pcij/eng/decisions/1932.08.03_greenland.htm, para 27, 1400/04/11.

- Yanghee Lee and Isabel Todd, "Myanmar's military companies should be sanctioned", Al Jazeera (26 Nov. 2019), available at <https://www.aljazeera.com/indepth/opinion/myanmar-military-sanctioned-191120120104014.html>; emphasis added; judges' folder, tab 14.

- Zimmermann, Andreas, Christian Tomuschat, Karin Oellers-Frahm, and Christian J-Toms. *The Statute of the International Court of Justice*. Vol. second. (Oxford, 2012), 1249.